

№ 332

Сиротин 344

ՀԿ (Բ) ԿԿԿ ԲԱՆ.-ԳԵՂԱԿՈՒՅՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 10

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԳԵՂԱԿՈՒՅԻՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՍԱՎՈՐԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ

ИНСТИТУТ
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

396(47)

Ծ - 89

ՅԵՐԵՎԱՆ

1926

1339

0120-10

ՀԿ (Բ) ԿԿԿ ԲԱՆ. ԳԵՂԱԿՈՒՀՈՒ ԳՐԱԴԱՐԱՆ № 10.

U 396(47)
Ua1329 5-89

ԾՐԱԳԻՐ

ԳԵՂԱԿՈՒՀՆԵՐԻ ՊԱՏՊԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ
ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ВОСТОКОВЕДЕНИЯ
Академии Наук
СССР

ՅԵՐԵՎԱՆ

1926

14.05.2013

ՀԱՅՊՈԼԻԳՐԱՖԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏՊԱՐԱՆ
ՊԱՏՎԵՐ 525.
ԳՐԱՌ. 850 Բ., ՏԻՐԱԺ 700.

58903-67

ԲԱՑԱՏՐԱԿԱՆ ՅԵՐԿՏՈՂ

Գեղջկուհիների պատգամավորական ժողովների
ծրագրի առթիվ

1926—27 թվի պատգամավորական ժողովների
ծրագրերը՝ հիմնվելով անցյալի փորձառության
վրա վերակազմված է։ Հենց այս տեսակետից էլ
պատգամավորական ժողովների այս տարվա ծրա-
գրերը խորհրդային բոլոր միություններում միատե-
սակ է կազմված ։

Ծրագրի վերակազմման գլխավոր պատճառը
յեղել է այն, Վոր գեղջկուհիներին ե՛լ ավելի կա-
պել գյուղի գործնական խնդիրների հետ, վե-
րացնելու համար այն բոլոր զգվարութուններն ու
խնդիրները, Վոր զբվում են գեղջկուհու առաջ
գործնական աշխատանքի ընթացքում։ Պատգամա-
վորական ժողովները չլինեն միայն կոմունիզմի
շարժ, այլ գառնան մասսային կապող կյանքի
հետ։

Ծրագրին տրված է գյուղատնտեսական թե-
քում և ամեն մի զրույց կապվում է գործնական
աշխատանքների հետ։

Ամբողջ նյութը բաժանվում է 4 մասերի.

1. Խորհրդային չինարարություն.
2. Տնտեսական չինարարություն.

3. Կուսակցական խնդիրներ.

4. Կենցաղային հարցեր.

Ծրագրի առաջին մասում գրված է «խորհրդային շինարարութիւն» նյութ՝ բաղկացած չորս գրութիւններով, վորոնց մեջ ամփոփված են այն բոլոր խնդիրները, վոր հանդիպում է մեր գեղջկուհին իր առօրյա աշխատանքների ընթացքում: Ահա այս հարցերի ճիշտ լուսարանումից հետո միայն՝ գեղջկուհին կարող է մասնակցել տեղական խորհուրդների աշխատանքին:

«Խորհրդային շինարարութիւն» նյութը նպատակ ունի բացատրել գեղջկուհիներին այն բոլոր իրավունքները, վոր տվել է նրան Հոկտեմբերյան հեղափոխութիւնը, ինչպես նաև բացատրել բոլոր այն դժվարութիւնները, վոր գեղեւ կանգնած են նրա առջ: Այս նյութի՝ նպատակը կայանում է նրանում, վոր պատգամավորութուն մեջ զարգացնի ակտիվութիւնը և ինքնագործունեութիւնը, իր իրավունքներն ու պարտականութիւնները ոգտագործելու նպատակով:

Ծրագրի յերկրորդ նյութն է «խորհրդային իշխանութեան կառուցվածքը», սկսած գյուղխորհուրդներից մինչ Կենտրոնական Գործադիր Կոմիտեն: Յերկրորդ նյութի նպատակն է բացատրել գեղջկուհուն խորհրդային իշխանութեան ձևի և էութեան մասին, պրոլետարիատի ղեկավար դերը բանվոր-գյուղացիական Միութեան մեջ, և կու-

սակցութեան ղեկավար դերը խորհրդային իշխանութեան շինարարութեան մեջ: Այս բոլորը պիտեանալով պատգամավորութիւն պատասխանատվութիւն կզգա գյուղխորհրդի աշխատանքների նկատմամբ, վոր վոչ միայն հարկավոր է քննադատել, այլ հարկավոր է ակտիվ կերպով աշխատել և վերացել բոլոր յեղած թերութիւնները:

Յերրորդ նյութն է. «Մեր բյուջեն և հարկային սխառմը»: Այս նյութը պետք է հետաքրքրի գեղջկուհուն ու նա անմիջապես մասնակցի գյուղխորհրդի բյուջետային աշխատանքներին:

Ծրագրի առաջին մասի բարդ նյութը՝ դուցե աղգային հարցն է: Այս նյութը անցնելիս ղեկավարները պետք է զգուշ և մտածված տանեն պարագմունքը և այդ չպետք է անցնեն վերացական կերպով: Նյութը անցնելիս պետք է աշխատել յերևան բերել այն հիմանդաքին կողմերը, վոր գյութիւն ունեն տվյալ շրջանում՝ հասկացնելով գեղջկուհուն թե վորտեղից են առաջանում աղգայնական զգացմունքներն ու ազգամիջյան թրշնամութիւնները:

Ծրագրի յերկրորդ մասը «անտեսական շինարարութիւն» նյութն է, վոր բաղկացած է յերեք մասերից: Առաջինն է գյուղատնտեսութիւնը, վորը անցնելիս պիտի աշխատել գեղջկուհու մեջ զարթեցնել ակտիվութիւն, բարձրացնելու գյուղական տնտեսութիւնը: Նյութն անցնելիս գեղջկուհին

լրիվ պատկերացում պիտի ունենա գյուղում առաջացող շերտավորման մասին և կուսակցութեան վերաբերմունքը դեպի գյուղի յուրաքանչյուր շերտը: Պատգամավորութիւն պետք է հասկանա, վոր պրօլետարիատի նեցուկը գյուղում բաւարակն ու չքավորն են, վորոնք դաշնակցելով միջակներին հետանջատեն վերջինիս կուլակի ազդեցութեանը:

Յերկրորդ նյութն է «արգելանքներութեանը», վորը անցնելիս պարզ որինակներով պետք է բացատրել՝ գեղջկուհիներին բոլոր այն դժվարութեանները ու անհրաժեշտութեանը, վոր դրված են ներկայումս յերկրի խոշոր մեքենայացման արդյունացման (ինդուստրիալիզացիա) և խորհրդային սոցիալիստական հանրապետութեաններում անտեսական անկախութեան ստեղծելու սոցիալիզմի շինարարութեան համար:

Այս մասի յերրորդ նյութն է «կոոպերացիան», վորը անցնելիս պատգամավորութեան վրէժ միայն պիտի աշխատի բացատրել կոոպերացիայի տեսակներն ու անհրաժեշտութեանը, այլ պիտի մատնանշի կոոպերացիայի թերութեանները և իր անմիջական մասնակցութեամբ վերացնի նրանց:

Ծրագրի յերրորդ կետը նվիրված է կուսակցութեան: Այս առթիւ վերցրված են վորոշ խնդիրներ—կուսակցութեան ղեկավար դերը բանվորագյուղացիական միութեան գործում—բանվորութեան, գեղջկուհու, կոմյերիսմիութեան և պիոներ-

ների մասին: Ծրագրի մեջ կուսակցական խնդիրներ մտցնելու նպատակն է բացատրել գեղջկուհուն կուսակցութեան ղեկավար դերը խորհրդային յերկրի շինարարութեան մեջ: Այս տեսակետից առաջադրված են կոնկրետ խնդիրներ, վորոնք կը հրահրեն գեղջկուհուն ակտիվ կերպով ոգնել կուսակցութեան՝ իրագործելով իր առաջ դրված խնդիրները:

Ծրագրի վերջին մասը—կենցաղի խնդիրն է գյուղում. այս հարցը նոր է. մեր հին ծրագրերի մեջ նման հարցեր չեն յեղել: Կյանքի փորձառութեանը ցույց տվեց, վոր այս խնդիրը մեծ հետաքրքրութեան է առաջացրել գյուղում և կարևոր նշանակութեան ունի մեզ համար:

Կենցաղի խնդիրը մտցնելով ծրագրի մեջ՝ մենք նպատակ ենք ունեցել պատգամավորութեան դարձնել նոր կենցաղի ջատագով:

Վոր նա հիմնադիրն ու կազմակերպողը լինի յերեխաներին նոր վոգով դաստիարակելու, աշխատելով մոր և մանկան պաշտպանութեան գործում, հրահրել գեղջկուհիներին բանալու մանկական հրապարակներ, մանկապարտեզներ, հետեւել գյուղի մաքրութեան ու սանիտարական աշխատանքներին, վոր նա ոգնի կոմսոմոլին ու պիոներին աշխատանք տանելու գյուղում. մի խոսքով գործով դործոն մասնակցութեան ցույց տա գյուղի կուլտուրական աշխատանքներին:

Ծրագիրը անցնելու ընթացքում, պետք է անպայման կապել և գործնական խնդիրներ, պատգամավորական ժողովների ղեկավարները նյութը անցնելիս թեօրեայի հետ կապեն գործնական խնդիրներ և պետք է հետևեն նաև այդ գործնական խնդիրների կիրառմանը, կովի նախապաշարումների ու հին սովորությունների դեմ:

Յուրաքանչյուր նյութ անցնելիս, պետք է աշխատել տալ զրույցի բնույթ, հարց ու պատասխանի ձևով:

Ծրագրին կցված է գրականության մի ցուցակ ղեկավարների համար. մատնանշված բոլոր ձեռնարկները լրացնում են իրար:

Հ. Կ. (բ.) Կ. Կ. Բանդեղջրաթին.

ԾՐԱԳՐԻ ՍԽԵՄԱ

ԳԵՂՋԿՈՒՀԻՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ

1. ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (4 ՆՅՈՒԹ)

1. Գեղջկուհու դուրքյունը ԽՍՀՄ-ում.
2. Ի՞նչ է Խորհրդային իշխանությունը.
3. Շրջանային գանձարկղը և հարկերը.
4. Մեր յերկրում չկան մնշված ժողովուրդներ.

2. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ (3 ՆՅՈՒԹ)

1. Գյուղատնտեսություն.
2. Արդյունաբերություն.
3. Կոոպերացիա.

3. ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԸ ՀԱՄ. ԿՈՄԿՈՍՆ Ե (3 ՆՅՈՒԹ)

1. Կոմկուսակցությունը ղեկավարում է բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության միությունը.
2. Լենինը բանվորուհու և գեղջկուհու մասին.
3. Ով է՞ր են կոմյերիտականները և պիոներները.

4. ՆՈՐ ԿԵՆՅԱԴԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ (2 ՆՅՈՒԹ)

1. Պատգամավորուհին—նոր կենցաղի հիմքը գցողն է.
2. Գեղջկուհին, Խորհրդային իշխանությունն ու լուսավորությունը.

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԳԵՂՋԿՈՒՅԻՆՆԵՐԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՆԵՐԻ

1-ԻՆ ՇԻՔԱՆ.—ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

1-ԻՆ ՆՅՈՒԹ—ԳԵՂՋԿՈՒՀՈՒ ԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ
ԽՍՀՄ—ՈՒՄ

ա) Ի՞նչ վերաբերմունք կա գեպի գեղջկուհու աշխատանքը խորհրդային իշխանության ուրով. (գեղջկուհիները գյուղացիներին հավասար իրավունքներ ունեն տնտեսությունը կառավարելու և միասնաբար կատարած աշխատանքի արդյունքը բաժանելու մեջ) : Ի՞նչ վերաբերմունք կար գեպի գեղջկուհու աշխատանքը ցարիզմի ուրով. (գեղջկուհու աշխատանքը գյուղատնտեսության մեջ, նրա տնային լրացուցիչ աշխատանքը յերբ բոլորովին գուրկեր քաղաքական և ստացված քայլին իրավունքներից) :

բ) Գեղջկուհու իրավահավասարությունը կյանքում կիրառելու դժվարությունները. (գեղջկուհիների կուլտուրական ու քաղաքական մակարդակից բացառվածությունը, գյուղում տղամարդկանց հաճախակի անբարեացակամ վերաբերմունքը գեպի կնոջը՝

յերբ նա մասնակցություն է ցույց տալիս հասարակական կյանքին) : Խորհրդային իշխանության և Կոմունիստական կուսակցության ձեռք առած միջոցները՝ գեղջկուհիների իրավահավասարությունը փաստորեն կյանքում կիրառելու ուղղությամբ. (քաղ-լուսավարական աշխատանք, կենցաղային ոգնություն, խորհուրդների, կոոպերացիայի, դատարանի և այլ ասպարեզներում առաջ քաշելու աշխատանք) :

գ) Գեղջկուհու իրավունքները ըստ հիմնական որենքների (սահմանադրություն) ընտրելու և ընտրվելու իրավունք—խորհուրդներում, չրջգործկոմներում և ավելի բարձրագույն գործադիր կոմիտեներում՝ մինչև Կենտգործկոմը (ներառյալ) : Ի՞նչ եր սովորեցնում է լիլին ու Կոմկուսակցությունը գեղջկուհիների իրավունքների մասին. «Յուրաքանչյուր խոհարարուհի պետություն կառավարել պիտի սովորի» :

դ) Ինչպես է պաշտպանված գեղջկուհու ստացված քայլին շահերը հողային որենադրված. (հողաբաժին ստանալու իրավունք, ամուսնուց բաժանվելու դեպքում ունեցվածքի հավասար բաժանման իրավունք, մասնակցություն հողային ընկերություններին և այլն) :

յե) Գեղջկուհու և նրա յերեխայի շահերի պաշտպանությունը ըստ ընտանեկան-ամուսնական որենադրված. (ալիմենտի ապրուստի միջոցի), ամուսնա-

լուծութեան իրավունք, կնոջ իրավունքը ապահովություն ստանալու՝ իր աշխատունակությունը կորցնելու դեպքում և այլն) :

Վորպես գործնական աշխատանք, խորհուրդ ե տրվում դեռել դատարանի կամ հոդային հանձնադավի նախագահի գեկուցումը և հողային հանձնաժողովում կամ դատարանում աշխատող պատգամավորուհու գեկուցումը: Հարցն այնպես պիտի դրվի, վոր լուսարանվի, թե այդ հիմնարկները ինչպես են պաշտպանում գեղջկուհու շահերը:

1-ԻՆ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Խորհրդային իշխանությունն ու կոմունիստական կուսակցությունը միշտ ել խոչոր նշանակություն են տվել կնոջ մասնակցութեանը՝ մեր անտեսական շինարարութեան աշխատանքներին: Դեռ 1919 թվին ընկ. Լենինն ասում եր. «Վերացնելով հողի մասնավոր սեփականությունը և համարյա լիովին վերացնելով գործարանների ու գավոդների մասնավոր սեփականությունը՝ Խորհրդային իշխանությունը ձգտում ե, վոր բոլոր աշխատավորները, վոչ միայն կուսակցականները, այլ և անկուսակցականները և վոչ միայն տղամարդիկ, այլ և կանայք մասնակցություն ունենան մեր անտեսական շինարարութեանը: Խորհրդային իշխանութեան սկսած այդ մեծ գործը հառաջադիմել կարող ե միայն այն դեպքում, յերբ համայն Ռուսաստանում մի քա-

նի հարյուրի փոխարեն միլիոնավոր կանայք մասնակցություն ցույց կան այդ աշխատանքներին: Այն ժամանակ մենք կարող ենք հավատացած լինել, վոր ամուր ու հաստատուն ե սոցիալիստական շինարարութեան գործը: Այն ժամանակ աշխատավորներն ապացուցած կ'լինեն, վոր իրենք ել, առանց կալվածատերերի ու կապիտալիստների կարող են ապրել ու տնտեսություն ղեկավարել: Այն ժամանակ սոցիալիստական շինարարությունն Ռուսաստանում այնքան կայուն կ'լինի, վոր վոչ մի արտաքին կամ ներքին թշնամի սարսափելի չի լինի Խորհրդային հանրապետութեան համար»:

2. Ֆարիգմի ժամանակ դեռ ճորտատիրական շրջանից մնացած մի վերաբերմունք կար դեպի գեղջկուհին, վորով, ինչպես ասում են. «աղջիկն ալեքի եծան եր սոխի գլխից»: Գեղջկուհին աշխատում եր գյուղատնտեսութեան մեջ, բացի այդ, նա աշխատում եր և տանը, խնամում եր յերեխաներին, բայց չնայած դրան, վոչ մի քաղաքական ու ստացվածքային իրավունք չուներ: Հոկտեմբերյան հաղթանակն եր միայն, վոր աշխատավոր կնոջ իրավունքները հավասարեցրեց տղամարդու իրավունքներին:

3. Գեղջկուհու իրավահավասարութեան որենքները կյանքում կիրառելու ժամանակ Խորհրդային իշխանությունն ու կոմունիստական կուսակցությունը մի շարք դժվարությունների յեն հանդի-

պում: Հաճախ գյուղացիները անբարեացակամ վերաբերմունք են ցույց տալիս կնոջ հասարակական կյանքին մասնակցելու դեպքում: Ինքը, գեղջկուհին ել դեռ հեռու յե պահում իրեն հասարակական աշխատանքներից. նա ճնշվում է իր կիսադարձի-տությունից, վախենում է, թե մի վորեւ պատճառով կծաղրեն իրեն, մյուս կողմից նրան խանգարում են կենցաղային պայմանները. (տնային աշխատանքները, յերեխաների խնամքը): Խորհրդային իշխանությունն ու կոմունիստական կուսակցությունը մի շարք միջոցներ են ձեռք առնում կնոջ իրավահավասարությունը փաստորեն կյանքում կիրառելու համար: Կուլտ-կրթական աշխատանք է տարվում գեղջկուհիների մեջ և բնդհանրապես նույն աշխատանքը տարվում է ամբողջ գյուղացիության մեջ: Գեղջկուհին առաջ է քաշվում խորհուրդների, կոոպերացիայի, դատարանի և այլ հիմնարկների աշխատանքների մեջ, վորտեղ ամեն կերպ աջակցում են նրան, վոր սովորի, թե ինչպես պիտի «պետություն կառավարել»: Բացի այդ, մի շարք աշխատանքներ են տարվում գեղջկուհու կենցաղային պայմանները բարելավելու համար. (մսուրներ, խորհրդարաններ (կոնսուլտացիա) և այլն):

4. Խորհրդային իշխանության հենց առաջին որից մեր հիմնական որենքներում (սահմանադրության մեջ) գրված են գեղջկուհու քաղաքական իրավունքները: Այդ որենքների համաձայն գեղջկուհին

իրավունք ունի ընտրելու և ընտրվելու խորհուրդներում, չըջգործկումում և բոլոր բարձրագույն գործադիր կոմիտեներում—մինչև Կենտգործկոմ ներառյալ:

5. Հողային որենսդրով գեղջկուհու շահերը պաշտպանված են գյուղացու շահերին հավասար: Նա իրավունք ունի հողաբաժին ստանալու, ցանկացած ժամանակը կարող է բաժանվել և առանձին ծուխ կազմել և ամուսնուց բաժանվելու դեպքում հավասար մաս է ստանում այն գույքերից, ինչ վոր միատեղ տիրում են:

6. Ընտանեկան—ամուսնական որենսդրքը կազմրված է կնոջ ու ամուսնու իրավահավասարության հիմունքով և նույնիսկ պաշտպանում է ավելի թույլ կողմի շահերը—մոր և մանկան շահերը: Ամուսնալուծության դեպքում մայրը ապահովություն է ստանում յերեխայի համար նրա հորից: Անաշխատունակության դեպքում նա ևս ապահովվում է ամուսնու կողմից:

2-ՐԴ ՆՅՈՒԹ—ԻՆՁ Ե ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆ-
ՆՈՒԹՅՈՒՆԸ

ա) Այժմ ի՞նչպիսի իշխանություն կա գյուղում: Ո՞վ է գյուղում Խորհրդային իշխանության հիմքը (բատրակներն ու չքավորությունը՝ պրոլետարիատի ղեկավարությամբ): Ո՞ւմնից է կազմված գյուղական խորհուրդը: Ո՞վ է ընտրում և ով իրա-

վունք ունի ընտրվելու գյուղական խորհուրդում:
Ո՞վ է գրկված ընտրական իրավունքներին:

բ) Ո՞վ էր կառավարում գյուղը ցարեղմի ժամանակ (կալվածատերերը, ղեմսովոյի պետերը, ուրիազնիկները): Ո՞ւմ շահերն էյին պաշտպանում այդ կառավարիչները:

գ) Ինչո՞ւ գեղջկուհին պետք է մասնակցութիւն ցույց տա տեղական խորհուրդներին: (Գյուղխորհուրդը հոգ է տանում գյուղատնտեսութեան բարձրացման մասին, պաշտպանում է գյուղի աշխատավորութեան շահերը, հոգ է տանում առողջապահութեան, գյուղի ժողովրդական լուսավորութեան և այլ խնդիրներին մասին):

դ) Ի՞նչպես է վարից-վեր կառուցվում Խորհրդային իշխանութիւնը (գյուղխորհուրդից մինչև միութենական կենտգործկոմ): Խորհրդային իշխանութիւնը բանվորներին, գյուղական չքավորութեան ու միջակներին միութիւնն է՝ բանվոր դասակարգի ղեկավարութեան տակ:

ե) Ինչո՞ւ գյուղացիութիւնը շահագրգռված է, վոր բանվոր դասակարգը իր ղեկավարը լինի: Ի՞նչ էր սովորեցնում Լենինը պրոլետարիատի ղեկավար դերի մասին: (Պրոլետարիատը իր աշխատանքի պայմանների շնորհիվ ավելի գիտակից է, համախմբված և հեղափոխական պայքարի մեջ ավելի շատ փորձ ու հմտութիւն ունի):

զ) Ինչի՞ց է կախված Խորհրդային իշխանու-

թեան աշխատանքների լավացումը կենտրոնում և տեղերում: Ինչո՞ւ ակտիվ պատգամավորուհին պիտի ոգնի խորհրդի անդամներին և ընդհանրապես ամբողջ խորհրդին իր աշխատանքների մեջ:

Վորպես գործնական խնդիր, խորհուրդ է տրու-վում զնեղ տեղական խորհրդի ղեկուցումն այն իմաստով, վոր պարզվի, թե ինչպես է նա ծառայում գեղջկուհու շահերին և այդ գրույցին մասնակից ա-նեղ այն գեղջկուհիներին, վորոնք աշխատում են տեղական խորհրդի սեկցիաներում:

2-րդ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գյուղական խորհրդում նստած են գյուղի աշխատավորները (բատրակները, չքավորները, միջակները): Միայն նրանք են, վոր ոգտվում են լիակատար իրավունքներով: Ընտրական իրավունքներից զրկված է գյուղի բնակչութեան մի աննշան մասը—կուլակները, տերտերները, նախկին կալվածատերերը, ժանդարմները, ուրյազնիկները և այլն: Գյուղխորհուրդներում ղեկավար դերը պատկանում է բատրակներին ու չքավորներին, վորոնք հենվում են իրենց ու միջակների կապի վրա: Քաղաքներում ղեկավար դերը խորհուրդներում պատկանում է պրոլետարիատին, վորը հենվում է աշխատավորական բոլոր շերտերի վրա:

2. Ցարիզմի ժամանակ գյուղը կառավարում էյին կալվածատերերը, ղեկավարի պետերը և ուրյազնիկ-

ՏՐԱԳԻՐ ՍՆԵՍԱ

ները: Գյուղացիական լայն մասսան գյուղը կառավարելու խնդրում վոչ մի նշանակութուն չունի: Գյուղի կառավարիչները յեկեղեցական-կաթածատիրական իշխանության ներկայացուցիչներն են, և պաշտպանում են ինչ կաթածատերերի ու կուլակների շահերը:

3. Գյուղական խորհրդի գործունեությունը անմիջականորեն ընդգրկում է գյուղացիների ու գեղջկուհիների կարիքներն ու շահերը: Վորքան լավ է աշխատում գյուղխորհուրդը, այնքան նա ավելի յե հոգ տանում գյուղի չքավորություն ու բառրակների կարիքների մասին, գյուղացիությունն առողջապահություն ու լուսավորություն հարցերի մասին, և այն՝ առաջին հերթին չքավորության համար: Գյուղխորհրդի աշխատանքը կախված է նրա կազմից և ուղքեր են ընտրված խորհրդի անդամ և ինչպես կաշխատեն այդ ընտրվածները: Յերբ գյուղխորհրդում կաշխատեն բառրակների, չքավորները ու միջակների ներկայացուցիչները, յերբ գյուղխորհրդում ապահովված կլինի Կոմկուսակցության ղեկավարությունը, այն ժամանակ միայն գյուղխորհուրդը կարող կլինի իրականացնել իր առաջ դրված խնդիրները, պաշտպանել գյուղի չքավորության ու միջակների շահերը և պայքարել կուլակների ազդեցության դեմ:

4. Խորհրդային իշխանությունը առաջադրում է պաշտպանում է աշխատավորության շահերը:

Խորհրդային իշխանությունը բանվորների ու գյուղացիների միությունն է: Հենց գյուղացիների շահերը պահանջում են, վոր այդ միության մեջ ղեկավարողի դերը բանվոր դասակարգին պատկանի: Շնորհիվ այն հանգամանքի, վոր պրոլետարիատն աշխատում է գործարաններում, նա ավելի համախմբված է, գիտակից և հեղափոխական պայքարում ավելի տոկուն է ու փորձված:

Ընկ. Լենինն ասում է, վոր «խորհրդային պետական կազմակերպությունն այնպես է հարմարեցված, վոր պրոլետարիատն իր ձեռքն առնի պետություն ղեկավարի դերը, վորպես կապիտալիզմի ազդեցություն միջավայրում ավելի համախմբված ու գիտակցություն միջավայրում ավելի բարձր դասակարգ: Բոլոր ճնշված դասակարգերի ու համաշխարհային հեղափոխական շարժման փորձը ցույց է տալիս, վոր պրոլետարիատն է միայն, վորը հնարավորություն ունի ի մի հավաքելու և իր հետեից տանելու աշխատավորության ու շահագործվող բնակչության բոլոր հետամնաց ու ցրված խավերին»:

5. Դեռևս ամենուրեք տեղական գյուղխորհրդի աշխատանքը հարկավոր բարձրության վրա չի դրված: Կան, ի հարկե, նրա աշխատանքների մեջ նվաճումներ, բայց դեռ կան և շատ թերություններ: Անհրաժեշտ է աշխուժացնել և բարելավել խորհրդի աշխատանքը, իսկ դա կարելի յե անել գյուղացիների ու գեղջկուհիների լայն մասսաները խորհրդի

աշխատանքների մեջ քաշելով: Գյուղացիների ու գեղջիկուհիների ջանքերով և պրոլետարիատի ղեկավարութեամբ գյուղխորհրդի աշխատանքների բոլոր թերութիւնների վերացումը կոգնի Խորհրդային իշխանութեան հետագա շինարարութեանը՝ հոգուտ գյուղի աշխատավորութեան շահերի: Պատգամավորուհին՝ խորհրդի ու նրա աշխատանքների առաջին ոգնականը պիտի լինի:

3-ԲԳ ՆՅՈՒԹ—ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԳԱՆՁԱՐԿՂ ՅԵՎ ՀԱՐԿԵՐԸ

ա) Գյուղխորհուրդը վո՞րտեղից և միջոցներ ստանում տեղական կարիքները հոգալու համար. (դպրոցական շենքեր նորոգելու, նորերը կառուցելու, ճանապարհներ անց կացնելու և այլ կարիքների համար): Տեղական բյուջէ: Հարկեր և ձեռնարկութիւնների վարձակալութեան տալը. (ձիթահաններ, ջրաղացներ և այլն):

բ) Ո՞վ և գյուղում հարկեր վճարում. (հարկատուների հիմնական մասրան կուլակներն ու հորուտ գյուղացիներն են): Գյուղացիութեան 20%-ը —նրա ամենաչքավոր մասը բոլորովին ազատվում է հարկերից: Տարեց-տարի հարկերի ծանրութիւնը ընկնում է հարուտ տնտեսութիւնների վրա. անցյալ տարի բացի այն, վոր 5.000.000 տնտեսութիւն ազատված էին հարկից, մնացած թույլ տնտեսութիւններն էլ վճարում էին 4%, իսկ հարուստները

մինչև 12%: Այս տարի, բացի ազատվածներից, թույլերը վճարում են 2%, իսկ հարուստները —

20%: Թաղավորի իշխանութեան ժամանակ ո՞վ էր վճարում հարկերի մեծագույն մասը. (գյուղական ամբողջ մասսան):

գ) Խորհրդային իշխանութեան հարկային քաղաքականութիւնը (գյուղատնտեսական միասնական հարկ): Հարկադրման պրոգրեսիվ (աստիճանաբար աճող) ձևը՝ բոլոր տնտեսութեան բոլոր ճյուղերի և յեկամուտների (անասուններ, վարելահողեր, ձեռնարկութիւններ) արհեստավորական հարկ:

դ) Պետութիւնը վո՞րտեղից և միջոցներ ստանում. (յեկամուտներ արդյունաբերութեանից, պետ-առևտրից, յեկամտային հարկ, արհեստավորական հարկ, մասնավոր առևտրից հարկ և այլն): Ինչի՞ վրա յե ծախսում խորհրդային իշխանութիւնը իր ստացած միջոցները. (գյուղատնտեսութեան և արդյունաբերութեան բարձրացման, կարմիր բանակի, առողջապահութեան, ժողովրդական կրթութեան և այլ կարիքների համար): Ինչի՞ վրա յե ծախսում ցարական կառավարութիւնը ժողովրդական կուտակած միջոցները. (թաղավորին, իշխաններին, մատնիչների ամբողջ բանակներ և ժանդարմներ պահելու համար):

յե) Խնայողութեան ուժի մը կիրառելու անհրա-

ժեշտությունը տեղական բյուջեն կազմելու ժամանակ:

Վորպես գործնական աշխատանք խորհուրդ և արվում գնել խորհուրդի բյուջետային հանձնաժողովի գեկուցումը և այդ հանձնաժողովում աշխատող պատգամավորուհիների հաշվետվութայունը:

3-րդ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

Գյուղխորհուրդը գյուղի տեղական կարիքների համար (դպրոցները վերանորոգելու և նորեր կառուցելու, ճանապարհներ անցկացնելու և այլն կարիքների համար) միջոցներ ստանում է չրջանային գանձարկից: Շրջանային գանձարկը հիմնվում է և կազմվում յուրաքանչյուր գյուղի տեղական բյուջեյի վրա: Նրա յեկամային հիմնական մասը կազմվում է հարկերից և տեղական ձեռնարկությունների վարձակալութայունից (ձիթահաններ, ջրաղացներ և այլն):

2. Խորհրդային իշխանութային հարկային քաղաքականութայունը միանգամայն տարբերվում է ցարիզմի հարկային քաղաքականութայունից:

Մինչդեռ ցարիզմի ժամանակ հարկերի ամբողջ ծանրութայունն ընկնում էր գյուղի չքավոր և միջակ մասայի վրա, այժմ, խորհրդային իշխանութային որով, հարկերի մեծագույն մասը վճարում են կուլակներն ու հարուստ գյուղացիները:

3. Գյուղատնտեսական միասնական հարկը

գանձվում է տնտեսութային բոլոր տեսակի ճյուղերից (վարելահող, գործիքներ, անասուններ և այլն) և վորքան տնտեսութային յեկամութները բարձրանում են, այդան ևլ մեծանում է նրա վճարելիք հարկը (պրոգրեսիվ սկզբունք):

4. Բացի տեղական կարիքներից պետութայունն ունի նաև ընդհանուր պետական ծախսեր ու յեկամութներ: Խորհրդային իշխանութունն իր միջոցները ծախսում է գյուղատնտեսութային ու արդյունաբերութային բարձրացման համար, կարմիր բանակը պահելու, դպրոցների, համալսարանների շինարարութային, ժողովրդական առողջապահութային և այլ կարիքների համար: Այդ ամենի համար Խորհրդային իշխանութայունը յեկամութներ է ստանում արդյունաբերութայունից, պետառեսորից, գյուղատնտեսական ու արհեստավորական հարկերից, մասնավոր առևտրի հարկերից և այլն:

5. Ցարական կառավարութայունն իր աուրքերով ծծում էր աշխատավոր ընակչութային միջոցները և այդ ամենը ծախսում էր թագավորական պալատի և նրա չքախմբի վրա, բանվորներին ու գյուղացիներին հարստահարող մատնիչների ժանդարմների բանակը պահելու համար:

6. Պետք է շարունակ տնտեսել թե՛ մեծ և թե՛ փոքր գործերում: Պատգամավորուհին ամեն կերպ պիտի ոգնե գյուղխորհրդին, վոր նա իր աշխատ

տանքները կանոնավորեւ և խորհրդային ամեն մի կոպեկը խնայի:

4-ՐԴ ՆՅՈՒԹ: ՄԵՐ ՅԵՐԿՐՈՒՄ ԶԿԱՆ ՃՆՇՎԱԾ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴՆԵՐ

ա) Վո՞րտեղից են առաջացել ազգային խտրութիւնները: Ինչո՞ւ շատ անգամ հայհոյելիս մեկին անվանում են խախուլ, ջհուղ, արմյաշկա և այլն: Արդյոք տարբեր ազգութիւնների պատկանող աշխատավորներ տարբե՞ր շահեր ունեն: Ի՞նչպես միասին պայքարում եյին զանազան ազգերի բանվորներն ու գյուղացիները, կարվածատերերի և կապիտալիստների դեմ:

բ) Յարական Ռուսաստանում ապրում եյին մոտ հարյուր տեսակ զանազան ազգեր: Ռուս կամ լեհ կարվածատերերն ու կապիտալիստները միատեսակ ճնշում էյին թե ուս, թե լեհ, թե ուկրայնացի, թե հայ և թե ամեն ազգի բանվորներին ու գյուղացիներին: Յարական կառավարութիւնը, զանազան ազգերի կարվածատերերի ու կապիտալիստների հետ միասին, ճնշում էյին բոլոր ազգերի, բանվորներին և գյուղացիներին, մանավանդ ճնշված ազգութիւնների աշխատավորներին: Այդ ճնշված ազգութիւնների մեջ եւ ամենաճնշվածն աշխատավոր կիներն է յեղել:

գ) Ինչո՞ւ ցարական կառավարութիւնը ձեռնտույնը զանազան ազգութիւնների միջև խտրութիւն-

ներ ստեղծել: Ի՞նչ եր ասում էին ինը այդ մասին. «Այդ նպատակը պարզ ե—հեռացնել ժողովրդական մասսաների ուշադրութիւնը միապետութիւն դեմ պայքարելու խնդրից, բնակչութիւն քաղաքականապես տհաս մասերին գրգռել հեղափոխականների դեմ»:

դ) Խորհրդային Սոցիալիստական Հանրապետութիւնների Միութիւնը զանազան ազգային իրավահավասար հանրապետութիւնների աշխատավորութիւն ինքնակամ միավորումն է: (Յուրաքանչյուր հանրապետութիւն իր ազատ կամքով մտնում է Միութիւն մեջ և իր կամքով եւ կարող է դուրս գալ այդ միութիւնից):

յե) Յարկովի որով ճնշված ազգութիւնների դրութիւնը՝ Խորհրդային իշխանութիւն ժամանակ(բոլոր ժողովուրդների իրավունքների հավասարութիւն, ավելի հետամնացներին ու թուլերին ցույց է տրվում անտեսական ու կուլտուրական ոժանդակութիւն):

զ) Արեւելի աշխատավորուհու դրութիւնը ցարիզմի ժամանակ և այժմ: Արեւելի աշխատավորուհուն ազատագրելու և նրան արտագրական ու հասարակական-քաղաքական կյանքի մեջ քաշելու համար տարվող աշխատանքը:

4-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Կարվածատերերի և բուրժուազիայի ցարա-

կան կառավարութիւնը, գյուղի ու քաղաքի աշխատավորութեան ուչադրութիւնը կալվածատերերի ու Փաբրիկանտների դեմ պայքարելու խնդրից հետոյնելու նպատակով, պառակտումներ եր գցում զանազան ազգութիւնների աշխատավորների միջև: Թուրքերին գրգռում եր հայերի դեմ, ռուսներին ուկրայնցիների, ուկրայնցիներին հրայնների դեմ և այլն: Այստեղից եր ծագում այն սովորութիւնը, վոր հայհոյելիս անվանում եյին խախուլ, ջհուդ, արմյաշկա և այլն:

2. Զանազան ազգի գյուղի և քաղաքի աշխատավորները տարբեր շահեր չունեն: Ռուս, լեհ, թուրք, ուկրայնացի գյուղացիները հավասար չափով ճնշվում ու շահագործվում եյին ռուս, լեհ, թուրք, ուկրայնացի կալվածատերերից: Բոլոր ազգերի բանվորներն ու գյուղացիները միացած պայքարում եյին բոլոր ազգերի կալվածատերերի ու գործարանատերերի դեմ, ցանկանալով ստեղծել Խորհրդային իշխանութիւն:

3. Զնայած վոր զանազան ազգութիւնները կալվածատերերն ու գործարանատերերը կատաղի կերպով մրցում են իրար դեմ, բայց ելի նրանց միացնում ե այն հանգամանքը, վոր բոլորն ել ցանկանում են վորքան կարելի յե շատ շահագործել բանվորներին ու գյուղացիներին և շատ հարստութիւն գիլել: «Կապիտալիստներն ու կալվածատերերը ցանկանում են ինչպես ել վոր լինի, բաժան-

բաժան անել տարբեր ազգութիւնների բանվորներին, իսկ իրենք, այս աշխարհի հզորները հրաշալի կերպով միանում են ինչպես միլիոնավոր գործերի փայտերեր՝ և՛ ուղղափառները, և՛ հրեաները, և՛ ռուսները, և՛ լեհերն և ուկրայնացիները. բոլոր, ովքեր վոր կապիտալ ունեն, համերաշխ կերպով շահագործում են բոլոր ազգերին» (Լենին):

4. Խորհրդային իշխանութեան մեջ բոլոր ազգութիւնների իրավունքները հավասար են: ԽՍՀՄ-ի մեջ ապրող մոտ 100 տեսակի ժողովուրդները ընդհանուր ուժերով սոցիալիզմն են կառուցում: Սոցիալիստական շինարարութեան գործին լծված աշխատավորութեանը ձեռնտու չե, վոր պառակտումներ լինեն զանազան ազգութիւնների աշխատավորների միջև, նրանց հարկավոր ե ամենասերտ միութիւն: Բոլոր միասին նրանք մի հզոր ուժ են կազմում: Բաժան-բաժան լինելու դեպքում խորամանկ բուրժուազիայի համար հեշտ կլինեիր ջախջախել նրանց: Դրա համար ել Խորհրդային Միութիւնը զանազան ազգային հանրապետութիւնների աշխատավորութեան կամավոր միավորումն ե: Ազգային հանրապետութիւններից ամեն մեկն իր կամքով մտնում ե ԽՍՀՄ-ի մեջ և ցանկութեան դեպքում, ամեն մի հանրապետութիւն կարող ե դուրս գալ Միութիւնից:

5. Խորհրդային իշխանութիւնը ողնում ե մանր ժողովուրդներին՝ վերածնել իրենց տնտեսու-

թյունը և հասնել ԽՍՀՄ-ի կուլտուրային ու տնտեսապես առաջ անցած կենտրոնական մասերին:

«Բաժանիկի ղեկավարներն իրավունքներով հավասարեցնել Ռուսաստանի բոլոր ժողովուրդները. հարկավոր է նաև ոգնել աշխատավոր մասսաներին, վոր նրանք հասնեն իրենցից առաջ անցած կենտրոնական Ռուսաստանին: Յե՛վ կուսակցությունը, և՛ Խորհրդային իշխանությունը մի շարք միջոցներ են ձեռք առնում մանր ազգությունների տնտեսությունը վերածնելու համար (կոոպերացիայի և արդյունադործության զարգացումը, տնայնագործներին ոգնության և խոշոր արդյունաբերության աստիճանական բարձրացումը): (Ռ. Կ. (բ.) Կ. X համագումար):

6. Արեւելի աշխատավորուհու ազատագրման համար կիրառվում են հատուկ որենտդրական կարգի միջոցներ, կուլտուր-կրթական ու կենցաղային աշխատանքներ:

2-րդ ՇՐՋԱՆ. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԵՆԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

5-րդ ՆՅՈՒԹ. ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅՈՒՆ

ա) Գեղջկուհու մասնակցությունը գյուղատնտեսության մեջ: Գեղջկուհիներն ամբողջ գյուղական բնակչության կեսից ավելին են կազմում: Գեղջկուհին ազամարդուն հավասար աշխատում է գյուղատնտեսության բոլոր ճյուղերում (հողագործության, թռչնաբուծության, անասնապահու-

թյան և այլն): Գեղջկուհին վոչ միայն բանվորական ուժ է, այլ և տնտեսության ղեկավար է (միլլիոնից ավելի գյուղական տնտեսություններ կան, առանց ազամարդ բանվորական ձեռքերի: Այդ տնտեսություններում համարյա ամբողջովին գեղջկուհին է ղեկավարում բանջարաբուծության, թռչնաբուծության և այլ ճյուղերի աշխատանքները):

բ) Գեղջկուհու հասարակական-քաղաքական կյանքում ունեցած դերը Կենտ չէ համապատասխանում նրա տնտեսական կյանքում ունեցած մասնակցությանը: (Կենտ անբավարար է գեղջկուհու մասնակցությունը խորհուրդներին, գյուղկոմներին, կոոպերացիային և հասարակական կյանքի մյուս ճյուղերին):

գ) Ի՞նչ է ասել Կենտգործկոմը գեղջկուհու գյուղատնտեսությանը մասնակցության մասին (1925 թ. մարտի 8): Գեղջկուհու ինքնագործունեությունը բնագործական անհրաժեշտությունը նաև աշխատանքի մեքենայացման ասպարիզում (մաքրիչներ, ծեծիչներ, իլիկներ և այլնի գյուղատնտեսություն):

դ) Գյուղատնտեսության նշանակությունը յերկրի ամբողջ ժողովրդական տնտեսության համար (Գյուղատնտեսությունը արդյունաբերությանը հում նյութ, վառելանյութ, հաց մատակարարողն ու արդյունաբերական ապրանքների հիմնական սղառողն է): Գյուղատնտեսության դրությունը 1926 թվին:

յե) Գյուղատնտեսության ձևերի հետամնացությունն ու նրա սակավ շահաբերությունը: Տնտեսությունը վարելու կոլլեկտիվացմանն ու լավագույն ձևերին անցնելու անհրաժեշտությունը (բազմադաշտ ցանքար, վաղաժամ հողի հանգստացում, գյուղատնտեսության մեքենայացում, անասնապահության լավագույն ձևերի կիրառում, կուլտուրական բույսերի մշակում, հողաշինարարական աշխատանքների կարգավորում և այլն): Ի՞նչ են անում կուսակցությունն ու խորհրդային իշխանությունը գյուղատնտեսության բարձրացման համար. (կոլլեկտիվ տնտեսություններին տրվող ողնությունն ու արտոնությունը, գյուղատնտեսական գործիքների մատակարարումը, գյուղատնտեսական վարկ): Ի՞նչ են ասել 14-րդ կուսկոնֆերենցիան ու 14-րդ կուսհամագումարն այդ հարցի մասին:

զ) Գյուղատնտեսության զարգացումն ու գյուղի շերտավորումը: Գյուղի հիմնական խավերը (չֆալոր, միջակ, կուլակ): Կուսակցության քաղաքականությունն այդ շերտերի նկատմամբ: («Յեթե չֆալորությունը և ամենից առաջ բատրակները գյուղում հանդիսանում են պրոլետարիատի հենարանը, ապա միջակը հանդիսանում է և պետք է հանդիսանա նրա հղորդաշնակիցը» (14-րդ կուս. համագումարի վորոչումներից): Կուլակի դեմ պայքարելու միջոցները («ինչպես չֆալորությունը կուլակի դեմ կազմակերպելու միջոցով, այնպես էլ

պրոլետարիատի ու չֆալորների դաշինքը միջակների հետ ամրապնդելով, միջակին կուլակից կտրել նրան չեզոքացնելու նպատակով»—(14-րդ կուս. համագումարի վորոչումներից):

ե) Ի՞նչպես է կուսակցությունն աշխատանք տանում չֆալորության մեջ (չֆալորական խմբակները և նրանց անելիքները): Ի՞նչ ասաց 14-րդ կուս. համագումարը շերտավորման հարցի մասին:

Վորպես գործնական հարց խորհուրդ է տրվում դնել գյուղատնտեսի գեկուցումը տնտեսության նոր ձևերին անցնելու նշանակության մասին և պատգամավորուհիների յեկույթները, հատկապես նրանց վորոնֆ աշխատում են գյուղատնտեսական խմբակներում:

Յ-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գեղջկուհին տղամարդուն հավասար մասնակցում է գյուղատնտեսության բոլոր ճյուղերում: Տնտեսության մի շարք ճյուղեր ամբողջովին գրանվում են նրա ձեռքում, ինչպես որինակ՝ թռչնարածությունը, կաթնատնտեսությունը, մի շարք տնայնագործական աշխատանքներ (գուլպա, շալ, կարպետ, գորգ և այլն գործերը): Միլլիոնից ավելի գյուղական տնտեսություններ կան, վորոնց գլուխ գեղջկուհիներ են անցած:

2. Գեղջկուհու դերը հասարակական-քաղաքական կյանքում դեռևս չի համապատասխանում նրա

ունեցած մասնակցութեանը գյուղատնտեսութեան մեջ. հասարակական կյանքում դեռ քիչ են ակտիվացել գեղջկուհիները:

3. Գեղջկուհին տանը հսկայական լրացուցիչ աշխատանք է կատարում: Նա վոչ միայն բլացք է անում, կերակուր յեփում, յերեխաներին խնամում, այլ և զանազան բաներ է գործում, չոր կարում և այլն: Հաճախ այդ աշխատանքները նա կատարում է նախապատմական գործիքներով ու միջոցներով, վորը նրանից չափազանց շատ ժամանակ ու աշխատանք է խլում: Գեղջկուհու լրացուցիչ աշխատանքի մեքենայացումը նրան կազատի այդ ծանր աշխատանքներից և նա ժամանակ կունենա ավելի շատ մասնակցելու հասարակական-քաղաքական կյանքին: Պատգամավորուհին պետք է այդ ուղղութեամբ հրահրի մասսաների ինքնագործունեութեանը և կոոպերացիայի ու շաղկուխները գրավի այդ աշխատանքի վրա:

4. Գյուղատնտեսութեանը մեր յերկրի կյանքում հսկայական դեր է կատարում: Գյուղատնտեսութեանը մատակարարում է յերկրին հում նյութ, վառելանյութ, հաց, գյուղական բնակչութեանը արդյունաբերական ապրանքների հիմնական ապառոզն է (գյուղատնտեսական գործիքներ, չիթ, շաքար, նավթ, մեխ և այլն):

5. Գյուղատնտեսութեանը (ներառնելով արդյունքը) 1925 թվին հասավ նախապատերազմ-

յան շրջանի մոտ 71%-ին: Նրա արտադրութեանը անընդհատ աճում է, բայց և այնպես մինչև այժմ էլ նա քիչ արդյունավետ է: Դա բացատրվում է նրանով, վոր գյուղատնտեսութեանը մեծ մասամբ տարվում է հին հետամնաց միջոցներով: Գյուղատնտեսութեանը նոր ու կատարելագործված միջոցների անցնելը, նրա կոլլեկտիվացումն ու մեքենայացումը նրա արդյունավետութեան բարձրացումը մեր յերկրի սոցիալիզմի հասնելու ճանապարհն է: Դրա համար էլ Խորհրդային իշխանութեանը չքավոր ու միջակ տնտեսութեաններին ոգնութեանը և ցույց տալիս, վարկ և տալիս նրանց մեքենաներ գնելու, կոլլեկտիվ տնտեսութեաններին արտոնութեաններ և տալիս և այլն:

6. Գյուղատնտեսութեանը զարգացումը տեղի յունենում գյուղի բնակչութեան տարբեր շերտերի պայքարի պայմաններում: Կոմունիստական կուսակցութեան 14-րդ համագումարը բնորոշեց յուրաքանչյուր շերտի տեսակարար կշիռը, և վորոշեց թե այդ խավերից տմեն մեկի նկատմամբ ինչ քաղաքականութեանը պիտի տանել: Այդ քաղաքականութեանը կայանում է նրանում, վորպեսզի բոլոր տղնտեսական ու այլ միջոցները, վոր կիրառում է պրոլետարական պետութեանը գյուղի նկատմամբ, կենտրոնանան բատրակի, չքավորութեան վրա, վորպես պրոլետարիատի հենարանները գյուղում և միջակի վորպես պրոլետարիատի հիմնական գոյնակցի:

(Զեկուցել, թե ի՞նչպես աշխատանք են տանում գյուղխորհուրդի չքավորական խմբակները) :

6-ՐԴ ՆՅՈՒԹ. ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐՈՒԹՅՈՒՆ

ա) Գյուղացու և գեղջկուհու աշխատանքը գյուղատնտեսության մեջ և բանվորի ու բանվորուհու աշխատանքը գործարանում սերտորեն կապված են: Արդյունաբերությունը գյուղատնտեսությունը տալիս է արտադրության գործիքներ (տրակտոր, գութան և այլն) և սպառման նյութեր (չաքար, նավթ, չիթ, մեխ և այլն): Արդյունաբերության նշանակությունը գյուղատնտեսության զարգացման համար (հողի մեքենայական մշակմանն անցնելը, հողի պարարտացումը, վնասատուների դեմ պայքարելը): Արդյունաբերության ղեկավար գերբամբողջ ժողովրդական տնտեսության մեջ:

բ) Յերկրի ինդուստրիալիզացիան, ու նրա ղեկավար նշանակությունը արդյունաբերության և ԽՍՀՄ-ում սոցիալիզմի կառուցման համար:

Ինդուստրիալիզացիայի դերը՝ ԽՍՀՄ-ի կապիտալիստական յերկրներից տնտեսապես անկախ լինելու խնդրում:

գ) Արդյունաբերության նվաճումները 1926 թվին: Տնտեսական դժվարությունները, նրանց պատճառներն ու ժամանակավոր բնույթը (ապրանքային սովը) :

դ) Տնտեսական դժվարությունները վերաց-

նելու հիմնական միջոցները (խնայողությունն ու ժիմը, գների իջեցումը, արտադրական դիսցիպլինան, պահեստի գումարների կուտակումը և այլն) :

յե) Տնայնագործական արդյունաբերությունն ու նրա նշանակությունը: Նրա կոոպերացումն ու այդ կոոպերացման նշանակությունը սոցիալիզմի կառուցման համար: Գեղջկուհու մասնակցությունը տնայնագործական արդյունաբերության մեջ:

Վորպես գործնական խնդիր, խորհուրդ է տրվում դնել բառրակ պատգամավորուհիների յեւույթները:

6-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Արդյունաբերության շահերը սերտորեն կապված են գյուղատնտեսության շահերի հետ: Արդյունաբերությունը մատակարարում է գյուղատնտեսության արտադրական միջոցներ և լայն գործածություն և սպառման առարկաներ: Արդյունաբերությունը նպաստում է գյուղատնտեսության բարձրացմանն ու զարգացմանը՝ մեքենայացման, վնասատուների դեմ կռվելու և այլ միջոցներով: Առանց արդյունաբերության զարգացման ու ղեկավար դերի, գյուղատնտեսությունը մատնված կլինի խղճուկ վիճակի և մրավման գիրկը կընկնի:

2. Արդյունաբերության ասպարիզում պետությունն առաջ հիմնական խնդիր է դրված՝ վերանորո-

գել գործարանները և կառուցել նորերը, առաջին հերթին մեքենա կառուցող գործարաններ, վորոնք կարողանան մեքենաներ ու մեքենայի մասեր պատրաստել մեր գործարանների աշխատանքները սկսելու համար:

«Մեր յերկրագործական յերկիրը դարձնել այնպիսի ինդուստրիալ յերկիր, վորն ընդունակ լինի սեփական ուժերով իրեն անհրաժեշտ գործարանային մեքենաներ արտադրել—ահա թե վորն և գլխավոր նպատակի հիմքն ու ելությունը: Նրանք (բուրժուական յերկրի կապիտալիստները) կցանկանային, վոր մենք սահմանափակվեյինք որինակ՝ չթի արտադրությամբ, բայց դա մեզ համար քիչ է, վորովհետեւ մեզ ցանկանալի յե վոչ միայն չիթ արտադրել, այլ և այնպիսի մեքենաներ, վորոնք անհրաժեշտ են չիթ արտադրելու համար»: Առանց դրան մեր յերկիրը տնտեսապես կախման մեջ կլինի կապիտալիստական յերկրներից: Բայց մենք «մեր բոլոր ուժերը պիտի գործադրենք այն ուղղությամբ, քանի մեր շրջապատում կապիտալիստական յերկրներ են, մեր յերկիրը դարձնենք տնտեսապես ինքնուրույն, ներքին շուկայի վրա հենվող մի յերկիր, վորն ուրիշ յերկրներին, կապիտալիզմից հեռացող և սոցիալիստական տնտեսության հունի մեջ մտնող յերկրներին դեպի ինքը քաջող մի ոջախ հանդիսանա»: (Ստալինի 14-րդ համադումարում աված գեկուցումից):

3. Չնայած մեր արդյունաբերության զարգացմանը, վոր 1925 թվին հասել էր նախապատերազմյան 71%-ին; դարձյալ մեր յերկիրը տնտեսական դժվարություններ և տպրում, և առաջին հերթին տպրանքային սով: Այդ դժվարությունները գլխավորապես առաջանում են նրանից, վոր արդյունաբերությունը կառուցված է նախապատերազմյան կահավորմամբ, վորը չի համապատասխանում գյուղացիության կողմից տպրանքների պահանջի բարձրացմանը: Այդ պահանջն աճել և գյուղացիության նյութական գրության բարելավման շնորհիվ, վորն արդյունք է հողի մասնավոր սեփականության վերացման, գյուղատնտեսության հարկերի փոքրացման և նախապատերազմյան շրջանի հետ համեմատած՝ գյուղատնտեսության յեկամուտի ավելացման:

4. Տնտեսական դժվարությունները փերացնելու համար Համ. Կ. (բ) Կ. Կենտկոմի պլենումը 1926 թվի ապրիլին մատնանչեց, վոր անհրաժեշտ է «մի կողմից ամբողջ յերկրում իրականացնել խնայողության դաժան ուժիմը և պայքարել ավելորդ ու վոչ անարտադրական ծախքերի դեմ, մյուս կողմից մեծացնել բնակչության ազատ միջոցների հոսանքը դեպի ամեն տեսակի վարկային, կոոպերատիվ ու պետական փոխառության հիմնարկները, այդ կուտակումն յերկրի արտադրական ուժերի և ամենից առաջ ինդուստրիայի հետագա զարգացման համար

ոգտագործելու նպատակով: Մյուս կողմից վճռական միջոցներ ձեռք առնել աշխատանքի արտադրողականության բարձրացման համար, ինչպես արտադրության օպերիոնալացման միջոցով, մասնավորապես գործարանների ավելի լիակատար ոգտագործման, բանվորների վորակավորումը բարձրացնելու և գործարանային ձեռնարկությունների կազմակերպությունը լավացնելու միջոցով, այնպես էլ բանվորական որվա խտացման, աշխատանքային դիսցիպլինայի ուժեղացման, և աշխատանքից խուսափելու դեմ պայքարելու միջոցներով»: (Համկոմկուսի Կենտկոմի ապրիլյան պլենումի վորոշումներից):

5. Տնայնագործական արդյունաբերությունը այժմ, այս ապրանքային սովի շրջանում բացառիկ նշանակություն է ստանում: Նրա զարգացման դեպքում նա կարող է մասամբ ծածկել գյուղական բնակչության ապրանքային պահանջը, ինչպես և գյուղական տնտեսությունի բուծ կարող է զբաղեցնել ազատ աշխատավոր ձեռքերը: Տնայնագործական արդյունաբերության մեջ գեղջկուհին չառ խոշոր դեր է խաղում (արտելները համարյա ամբողջովին կազմված են գեղջկուհիներից):

Տնայնագործների ու տնայնագործուհիների համախմբումը տնայնագործական կոոպերացիայի շուրջը, ավելի մեծ խթան կդառնա տնայնագործության զարգացման համար, նրան կոոպերացիայի

միջոցով խոշոր սոցիալիստական արդյունաբերություն դարձնելու գործում:

7-րդ ՆՅՈՒԹ—ԿՈՈՊԵՐԱՑԻԱ

ա) Կոոպերացիայի նշանակությունը գյուղացիական տնտեսության և գեղջկուհու համար (իրենց միջերջներն ավելի հեշտ ու ձեռնտու վաճառելու հնարավորությունը, ավելի լավ ու եժան ապրանքներ գնելու և վորպես միջոց, իր տնտեսությունը բարձրացնելու և բարելավելու):

բ) Կոոպերացիայի նշանակությունը չքավորության տնտեսական շահերը պաշտպանելու և կուլակի դեմ պայքարելու գործում:

գ) Գյուղատնտեսական ու տնայնագործական կոոպերացիայի նշանակությունը գյուղական արտադրողական և գեղջկուհու համար (մասնավորապես կաթնատնտեսության, թոջնաբուծության, գինեգործության և գործվածքների ասպարեզներում):

դ) Սպառողական կոոպերացիայի նշանակությունը մասնավոր առևտրականի, կուլակի և վաշխառուի դեմ պայքարելու խնդրում, գյուղացիական տնտեսության ու գեղջկուհու վիճակի բարելավման գործում (լավ ու ավելի եժան ապրանքներ և այլն):

յե) Վարկային կոոպերացիան ու նրա դերը արտադրողական վերականգնման գործում (մեքենաներ, սերմացու և այլ բաներ գնելու համար տրվող վարկեր):

դ) Ի՞նչ նշանակութիւն եր տալիս է ենինը կոտակերացիային՝ գյուղը դեպի սոցիալիզմը գիմեկու գործում:

ե) Կոտակերացիայի գերը պնեն իջեցնելու, վերադիր ծախսերը կրճատելու պայքարի մեջ, խնայողութեան ռեժիմը կիրառելու, ապրանքի վորակը բարձրացնելու և գյուղատնտեսութեան ու գյուղական բնակչութեան բոլոր շահերը պաշտպանելու գործում:

ը) Կոտակերացիայի գեղջկուհու շահերին ծառայելը (մոր ու մանկան անկյունի, մսուրների կազմակերպումը և այլ խնդիրներ):

թ) Գեղջկուհիներին ավելի շատ կոտակերացման յենթարկելու անհրաժեշտութիւնը: Գեղջկուհիները-կոտակերատիվ կազմակերպութիւններին մասնակցութիւն ցույց տալու նշանակութիւնը: Գեղջկուհիներին կոտակերացիայի գեկավար աշխատանքների մեջ քաշելը:

Վորպես գործնական խնդիր խորհուրդ է տրուում գնել տեղական կոտակերատիվի և այնտեղ աշխատող պատգամավորուհիների գեկուցումը:

7-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գյուղացիութեան համար գյուղատնտեսական կոտակերացիան այն նշանակութիւնն ունի, վոր նա համախմբելով առանձին աշխատանքային տնտեսութիւնների նյութական միջոցներն ու բանվորա-

կան ուժը, ձեռնառու յե ամենքին և ընդհանուրին մեծ ոգուտ ե բերում: Միավորվելով մանր տնտեսութիւնները ավելի ուժեղանում են, այդպիսով կոտակերացիան ծառայում է չքավորութեան շահերին և հանդիսանում է ամենակարող միջոցը՝ կուլակի դեմ սլայքարելու համար:

2. «Գյուղում կոտակերացիայի ծավալումն ու ամրապնդումն ամենից առաջ պայքարի միջոց է գյուղի չքավոր ու միջակ խավերին կուլակութեան տակելույնտիվ և վաշխատուական կեղեքիչ ցանցից ազատագրելու համար, վորը գյուղում ամենաբազմադան ձեերն է ընդունում: Նախ և առաջ գյուղացիական մասսաների լայն կոտակերատիվ ինքնագործունեութիւնը մի դպրոց է գյուղացու համար կոլեկտիվորեն տնտեսութիւնը կազմակերպելու, դա ամենահասարակ և հասկանալի ձեան է:

Գյուղում կոտակերացիայի անելիքը միայն այն չէ, վոր գյուղացիական տնտեսութեանը եթան գնով ապրանք մատակարարի, այսինքն՝ կազմակերպի նրան վորպես սպառողի. կոտակերացիան պետք է կազմակերպի գյուղացուն նաև վորպես արտադրողի»: (13-րդ Կուսհամագումարի կոտակերացիայի մասին հանած վորոշումից):

3. Գյուղատնտեսութեան, գյուղացու և գեղջկուհու համար հատուկ նշանակութիւն ունի գյուղատնտեսական ու տնայնագործական կոտակերացիան (կաթնատնտեսական, թռչնաբուծական, կա-

նեղագործական և այլն) վորտեղ գեղջկուհին գեկա-
վար և հանգիստանում :

4. Սպառողական կոոպերացիան գյուղական
բնակչությանը հնարավորություն է տալիս գյուղա-
անտեսությանն անհրաժեշտ գործիքներն ու լայն
գործածության առարկաները ստանալ ուղղակի
գործարաններից ու ֆաբրիկաներից, ավելի եժան ու
ավելի լավ վորակի: Նա անփոխարինելի գործիք է
հանգիստանում մասնավոր առևտրականի, կուլակի
ու չարչու գեմ տնտեսական պայքար մղելու գոր-
ծում: Սպառողական կոոպերացիան հատուկ նշա-
նակություն ունի առանձնապես գեղջկուհու համար,
վորը տնային կարիքները հոգալու ժամանակ ամե-
նից շատ է գժվարությունների հանգիստում:

5. Վարկային կոոպերացիան հնարավորություն
է տալիս գյուղատնտեսությունը բարձրացնելու,
արտոնյալ վարկավորում կազմակերպելով գյուղա-
անտեսական մեքենաներ սերմեր և այլն գնելու հա-
մար:

6. Լենինն ասում էր, վոր կոոպերացիան գյու-
ղում իրեն նպատակ է դնում «հեշտացնել մանր ու
անշատ տնտեսություններից գեպի խոշոր արտա-
դրության անցումը կամավոր միավորումների հի-
մունքներով: Լիակատար կոոպերացման պայման-
ներում մենք արգեն յերկու վտարով կանգնած կլի-
նենք սոցիալիստական հիմունքների վրա»...

7. Գյուղում կոոպերացիան դեռ հարկավոր

բարձրության վրա չի կանգնած: Նա դեռ շատ թե-
թություններ ունի, ինչպես որինսի՝ աղյուսքների
գների բարձր լինելը, գյուղի ազգաբնակչության պա-
հանջին համապատասխան ապրանքներ չստանալը:
Սպառողական ու գյուղատնտեսական կոոպերացի-
այի առաջ հետևյալ խնդիրներն է դրված—պայքա-
րել վերադիր ծախսերի դեմ, իջեցնել ապրանքների
գները, կիրառել խնայողության ուժիմը, լավացնել
ապրանքների ու մթերքների վորակը, ավելի լավ
ծառայել գյուղական բնակչության շահերին:

8. Սպառողական կոոպերացիան գյուղում պի-
տի ավելի մոտ լինի գեղջկուհուն և ավելի լավ ծա-
ռայի նրա շահերին (ապրանքների տեսակների ըն-
արությունը (ասորդիմենտ) մոր ու մանկան պա-
հանջների հոշվառումը և կենցաղային ոգնություն
— քսուրներ կազմակերպել և այլն):

9. Գեղջկուհին դեռ շատ քիչ է մասնակցում
ստորին կոոպերատիվ ցանցին: Պատգամավորուհի-
ների և ընդհանրապես գեղջկուհիների մասնակցու-
թյունը կոոպերատիվի խանութային հանձնաժո-
ղովներին մասնակցելը, գեղջկուհուն կոոպերացիայի
մեջ առաջ քաշելը և նրան կոոպերատիվի գեկավար
աշխատանքներ հանձնելը (վարչությունների, վերս-
տուգիչ հանձնաժողովների մեջ ընտրելը), զգալի
չափով բարելավում է կոոպերացիայի աշխատանք-
ները և չքավորության շահերին ծառայեցնում:

3-րդ ՇՐՋԱՆ—ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՋ ՆՈՐԴԸ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆՆ Ե

8-րդ ՆՅՈՒԹ—ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆԸ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ Ե ԲԱՆՎՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ՈՒ ԳՅՈՒՂԱՅԻՈՒԹՅԱՆ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆԸ

ա) Բանվորները ու բանվորուհիները և գյուղացիները ու գեղջիկուհիները՝ հիմնական մասնաձևի (բառարկները, չքավորները ու միջակները) շահերը ընդհանրությունը բանվորա-գյուղացիական պետության ամբապնդման և սոցիալիզմի շինարարությունից հետո:

բ) Կոմունիստական կուսակցությունը իրականացնում է Լենինի պատգամները բանվորա-գյուղացիական միություն ամբապնդման մասին: Լենինյան Կոմունիստական կուսակցության իմաստուն ղեկավարությունը մեր յերկրում սոցիալիզմն է կառուցվում:

գ) Հոկտեմբերյան հեղափոխության և քաղաքացիական կռիվների ժամանակ ԽՍՀՄ միացրեց քաղաքի ու գյուղի աշխատավորությունը (պայքարը կալվածատերերի ու կապիտալիստների դեմ—հողի, գործարանների ու գավոդների և խորհրդային իշխանությունից համար): Ո՞վ էր ղեկավարում բանվորների ու գյուղացիների պայքարը Հոկտեմբերյան հեղափոխության ժամանակ: Կարո՞ղ եյին արդյոք աշխատավորները հաղթել, յեթե չունենային

ամբապնդում ու միասնական Կոմունիստական կուսակցությունը, յորը աշխատավորություն միակ առաջնորդն է:

դ) Կարո՞ղ էր արդյոք գյուղացիությունը հաղթել թագավորին ու կալվածատերերին, առանց բանվոր դատակարգի ոգնությունը ու ղեկավարությունը (բանվոր դատակարգի ղեկավար դերը հեղափոխությունը ընթացքում): Ի՞նչ էր ասում Լենինը բանվոր դատակարգի ղեկավարության անհրաժեշտությունը ու կարևորությունը մասին՝ հաղթանակ տանելու և խորհրդային իշխանությունը պաշտպանելու համար (պրոլետարիատն ավելի դրազեա, գիտակից, համախմբված և փորձվաղ է հեղափոխական պայքարի մեջ և այլն): Ի՞նչ է ասել 14-րդ կուսամասնաժողովը բանվորա-գյուղացիական միության մասին:

յե) Կուսակցության ղեկավար դերը պրոլետարական ղեկառնությունում և սոցիալիզմի կառուցելու գործում:

զ) Բանվորա-գյուղացիական միությունը ապահովում է խորհրդային յերկրի ուժն ու կարողությունը: Խորհրդային յերկիրը իրենց ազատագրությունից համար պայքարող համայն աշխարհի աշխատավորության հենարանն է:

Վորպեյս գործնական խնդիր խորհուրդ է տրվում դնել պատգամավորուհիների հիշողությանը հոկտեմբերյան հեղափոխության (Հայաստան)

նում Նոյեմբերյան հեղափոխութան) և տվյալ գյուղում խորհրդային իշխանութուն կազմակերպվելու մասին:

8-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Նախորդ նյութերից պարզվեց, թե ինչպես սերտ կերպով կապված են իրար հետ արդյունաբերության ու գյուղատնտեսության շահերը, բանվորների և չքավոր ու միջակ գյուղացիության շահերը: Առանց բանվորների ու գյուղացիների և բանվորուհիների ու գեղջիկուհիների սերտ կապի, անհնարին է բանվորա-գյուղացիական պետության հետագա վարդապետն ու սոցիալիստական տնտեսության շինարարությունը: Յե՛վ բանվոր դասակարգը, և՛ բատրակները, չքավոր ու միջակ գյուղացիության լայն մասսաները ամենամեծ չափերով շահալրվում են այդ յերկու հիմնական խնդրի իրականացման համար:

2. Մեր յերկրում սոցիալիզմի շինարարությունը ղեկավարում է Համամիութենական Կոմունիստական (բայլևհիկների) կուսակցությունը, վորն, իրականացնում է Լենինի պատգամները՝ բանվորա-գյուղացիական միության մասին: Առանց միասնական ամբակուռ ու դիսցիպլինար Կոմունիստական կուսակցության ղեկավարության, ԽՍՀՄ-ի աշխատավորները չէին կարող պաշտպանել իրենց յերկրը խորամանկ թշնամիներից, չէին կարող բարձ-

րացնել յերկրի տնտեսությունը և սոցիալիզմ կառուցել:

3. Հոկտեմբերյան հեղափոխության ու քաղաքացիական կռիվների փորձը ցույց տվեց, վոր քաղաքի ու գյուղի աշխատավորներին միացնում են նրանց ընդհանուր շահերը

Գյուղացիության լայն մասսաներին ու բանվոր դասակարգին միացրել է մի վեհ նպատակ, այն է՝ պայքարել կալվածատերերի ու գործարանատերերի դեմ, հողի ու գործարանների համար, խորհրդային իշխանություն ստեղծելու համար: «Ի՞նչն էր, գյուղացիության ամենագլխավոր պահանջը: Նրա գլխավոր պահանջն էր հող և խաղաղություն: Ի՞նչն էր բանվոր դասակարգի ամենագլխավոր պահանջը: Նրա գլխավոր պահանջն էր գործարաններն ու գավոզները վերցնել կապիտալիստներից ու դարձնել ժողովրդի սեփականությունը, նրա պահանջն էր խաղաղություն ու խորհրդային իշխանություն: Այսպիսով, բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության միջև ստեղծվեց ու կռվվեց այն միությունը, այն «բլոկը», վորը համեմատաբար հեշտացրեց Հոկտեմբերյան մեծ որերի հաղթանակը»: (Լենին, Ռ. Կ. (բ) Կ. 10-րդ համագումարին տված զեկույցումից):

Ավելի պակաս նշանակություն չունի բանվոր դասակարգի ու գյուղացիության միության ամբողջությունը, այժմ, խաղաղ, սոցիալիստական շինարար-

բության շրջանում: Յե՛վ դյուղացիությունը և՛ բանվոր դասակարգը, չահագրգռված են դյուղատնտեսության ու արդյունաբերության արագ զարգացումով ու բարձրացումով:

Հաջող պայքարի համար բանվորներին ու դյուղացիներին մի ամուր միության մեջ ձուլել կարողացավ մեր Կոմունիստական կուսակցությունը՝ ընկ՝ Լենինի ղեկավարությամբ: Աշխատավորության բոլոր հեղափոխական շարժումների փորձը հաստատում է Լենինյան այն միտքը, թե առանց ամբակուռ ու միասնական Կոմունիստական կուսակցության ղեկավարության, աշխատավորները չեն կարող հաղթանակել իրենց հզոր թշնամիներին:

4. Գյուղացիական մասսաները մենակ, առանց բանվոր դասակարգի ղեկավարության ու ոգնության, չեն կարող հաղթել թագավորին ու կալվածատերերին: Գյուղացիական բաղմաթիվ խլրտումների ու ըմբոստանցումների փորձը ցույց է տվել, վոր այնտեղ, ուր դյուղացիությունը մենակ է յեղել, առանց բանվոր դասակարգի ոգնության ու ղեկավարության, ամենադաժան կերպով ճնշվել է թագավորի ու կալվածատերերի կողմից: Գյուղացիական մասսան իր ցրվածության ու տատանումների չնորհիվ չի կարողացել ինքնուրույն կերպով լուրջ գեմադրություն ցույց տալ ցարական-կալվածատիրական իշխանությանը:

«Գյուղացիները վոչ մի կերպ չեն կարող

հասնել իրենց նպատակին, յեթե նրանք չողնեյին բանվորներին, բանվորներն ել իրենց հերթին չեն չեն հասնի իրենց նպատակին, յեթե իրենց ամբողջ ուժով չողնեյին դյուղացիներին պահանջները կատարելուն» (Բուխարին):

Հաղթանակ տանելու և խորհրդային իշխանությունը պաշտպանելու համար, հեղափոխության ընթացքում անհրաժեշտ է բանվոր դասակարգի դեկավարությունը: Բանվոր դասակարգը, չնորհիվ այն հանգամանքին, վոր աշխատում է դործարաններում ու գավոզներում, համախմբված է, ավելի ղեկավար, պրոպեգանդա և յերկար տարիներին հեղափոխական պայքարի մեջ ավելի փորձված ու կոպիտ:

Յերբ առում ենք բանվոր դասակարգի ու դյուղացիության միություն, դա չի նշանակում, թե բանվոր դասակարգը միանում է ամբողջ դյուղացիության հետ: Գյուղացիությունը միատարր չէ: Նրա մեջ գանազան խավեր կան, վորոնք նայած պատմական շրջաններին, կարող են այս կամ այն դերը խաղալ: Ներկա շրջանում կուսակցության 14-րդ համագումարը հետևյալ ձևով բնորոշեց դեպի գյուղի գանազան խավերն ունենալիք մերաբերմունքը.

«Յեթե չքավորությունը և ամենից առաջ բառակները դյուղում հանդիսանում են պրոլետարիատի հենարանը, ապա միջակը հանդիսանում է, և պետք է հանդիսանա նրա հզոր գաճակիցը» (կու-

աւակցութեան 14-րդ համագումարի վերջումն (ընդ) :

Բայց միշտ եւ առաջ եւ չի յեղի :

«Առաջ, յերբ մենք դեպի բուրժուական հեղափոխութեանն ելինք գնում, յերբ մենք, բոլոր միակներս նոր ելինք փորձում գծել մեր վերաբերմունքը (տակտիկան) գյուղացիութեան նկատմամբ, Լենինն ասում էր, պետք է միանալ ամբողջ գյուղացիութեան հետ ընդգեմ թաղավորի ու կալվածատերերի, չեզոքացնելով կադետական-բուրժուազիային: Այդ լոգունգով մենք գիմեցինք դեպի բուրժուական հեղափոխութեանն ու հաղթանակեցինք: Դա մեր հեղափոխութեան առաջին շրջանն էր :

Հետագայում, յերբ մենք մոտեցանք յերկրորդ շրջանին, Հոկտեմբերին, Լենինը ավելի նոր լոգունգ, վոր համապատասխանում էր նոր դրութեանը. պրոլետարիատի միութիւն գյուղական չեզոքութեան հետ, ընդգեմ բոլոր բուրժուաների, չեզոքացնելով միջակ գյուղացիութեանը: Այդ լոգունգն անհրաժեշտ է իշխանութեան ձեռք բերող կոմունիստական կուսակցութեաննեքի համար: Յեւ նույնիսկ այն ժամանակ, յերբ նրանք վերցրել են իշխանութեանը, բայց դեռ չեն ամբապնդվել, ելի չեն կարող հույս դնել միջակ գյուղացիութեան դաշնակցութեան վրա: Միջակը, դա մի շրջահայաց մարդ է, վոր սպասում է հաղթանակողին եւ միայն այն ժամանակ է միանում

ընդ, յերբ դու հաղթութիւն ես տարել եւ դուրս բերել կալվածատերերին եւ բուրժուաներին: Հենց դրա համար եւ նա միջակ է: Նշանակում է մեր հեղափոխութեան յերկրորդ շրջանում մենք առաջադրել ելինք վոչ թե—բանվորների միութիւն—ամբողջ գյուղացիութեան հետ լոգունգը, այլ—պրոլետարիատի միութիւնը չեզոք գյուղացիութեան հետ—լոգունգը» (Ստալին Համ. Կ. (բ.) Կ. 14-րդ համագումարին տված քաղ. հաշվետւութիւնը) :

5. Բանվոր դատակարգի առաջապահ գունդը կուսակցութեանն է, «կուսակցութեանը պիտի բանվոր դատակարգի առաջնորդը լինի, նա պիտի շատ ավելի հեռուն տեսնի, վորովհետեւ պիտի առաջնորդի պրոլետարիատին» :

«Բանվոր դատակարգը առանց հեղափոխական կուսակցութեան—դա մենույնն է, թե բանակն առանց կայազորի յե» : (Ստալին) :

6. Ամբողջ աշխարհում բանվոր դատակարգն ու գյուղացիութեանը իՍՈՂՄ-ի աշխատավորութեանը սովորում են, թե ինչպես պիտի տապալել կալվածատերերի ու կապիտալիստների իշխանութեանը եւ ստեղծել ինքնակարգ իշխանութեան: Բոլոր յերկրներում կան կոմունիստական կուսակցութեաններ, վորոնք Լենինի պատգամներով համախմբում են աշխատավորութեանը հեղափոխութեան համար :

9-ՐԳ ՆՅՈՒԹ. ԼԵՆԻՆԸ ԲԱՆՎՈՐՈՒՀՈՒ ՅԵՎ,
ԳԵՂՋԿՈՒՀՈՒ ՄԱՍԻՆ

ա) Ի՞նչ է նշանակում ընկ. Լենինի յոգունդը, թե՛ առանց միլիոնավոր աշխատավոր կանանց մասնակցութեան չի կարելի սոցիալիզմ կառուցել (բանվորուհիներն ու գեղջկուհիներն հակապական դեր են խաղում անտեսութեան մեջ. նրանք կարող են և պետք է նույնպիսի մեծ դեր խաղան և սոցիալիզմի կառուցման համար) : Ամբողջ բանվոր դասակարգին Լենինը մի խնդիր առաջադրեց—պայքարել կնոջ ազատագրման և իրավունքների հավասարեցման համար :

բ) Կոմունիստական կուսակցութեան իրազորածուժ է Իլյիչի պատգամները (կանանց մեջ տարվող հատուկ աշխատանքները, յերկրի հասարակական կյանքի մեջ քաջելը, բանվորուհիներն ու գեղջկուհիներն ազատագրող հիմնարկների շինարարութեան) :

գ) Կին-բաժիններն ու նրանց տարած աշխատանքը կանանց մեջ : Պատգամավորական ժողովը կոմունիզմի գործնական դպրոցն է, սոցիալիստական շինարարութեան դպրոցն է : Կուսակցութեան տեղական բջիջը զեկավարում է պատգամավորական ժողովը աշխատանքները : Ի՞նչ նվաճումներ է կատարել կուսակցութեանը բանվորուհիների ու գեղջկուհիների մեջ տարած աշխատանքով : (Թվել—Պատգամավորուհիներ—գյուղում Լենինյան պատգամների տարածողն է) :

դ) Աշխատավոր կանանց ծանր դրութիւնը կապիտալիստական յերկրներում : Բուրժուազիան ցանկանում է վերականգնեցնել իր անտեսութեանը բանվորների ու գյուղացիների հաշվին (գործադրութեան, գյուղացիութեան հարկերի բարձրացումը) :

է) Հեղափոխական շարժման աճումը կապիտալիստական յերկրների բանվորների ու գյուղացիների մեջ : Կոմունիստական կուսակցութեան յազդեցութեան աճումն աշխատավորութեան վրա : Կապիտալիստական յերկրների բանվորուհիներին հեղափոխական շարժման մեջ քաջելը :

զ) Կոմիւնտերնի գերն ու աշխատավոր մասսաների հեղափոխականացումը ԽՍՀՄ-ը բուրժուական հարձակումներից պաշտպանելու գործում :

9-ՐԳ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Ընկեր Լենինը հակապական նշանակութեան եր տալիս աշխատավոր կնոջ մասնակցութեանը՝ պետութեան կառավարելու գործին : Լենինն ասում էր, վոր առանց բանվորուհու, վորը հակապական դեր է խաղում արդյունաբերութեան մեջ և կազմում է ամբողջ արդյունաբերատի մեկ քառորդ մասը, և առանց գեղջկուհիների, վորոնք պակաս դեր չեն խաղում գյուղատնտեսութեան մեջ, —անհնարին կլինի սոցիալիզմ կառուցել : Դեռևս հեղափոխութեանից առաջ ընկ. Լենինը կուսակցութեանն ու ամբողջ բանվոր դասակարգին առաջադրում էր աշխատավոր

կնոջ հեղափոխական պայքարին մասնակցելու կարելիություն թյուրն և բանվորների ու գեղջկուհիների իրավունքները հավասարության համար պայքարելու անհրաժեշտությունը: Հոկտեմբերյան հաղթանակը վերջ տվեց կնոջ իրավունքների ամօթաբեր անհավասարությանը:

2. Կուսակցությունն իրեն նպատակ է դրել պայքար մղել կնոջ իրավունքների փաստորեն հավասարեցման և բանվորուհուն ու գեղջկուհուն ազատագրելու համար: Կոմ-կուսակցությունը իրականացնում է իլիչի պատգամները և նկատի ունենալով բանվորուհիների և գեղջկուհիների հետամոնացությունն ու տգիտությունը, հատուկ աշխատանք է տանում նրանց յերկրի հասարակական կյանքի մեջ քաջելու ուղղությամբ և աշխարհի հաստատությունների շինարարությամբ, վորոնք ապաստարան են բանվորուհուն և գեղջկուհուն կենցաղային խրնդիրներում (մսուրներ, կոնսուլտացիաներ, հասարակական ճաշարաններ և այլն):

3. Կոմունիստական կուսակցությունը բանվորուհիների ու գեղջկուհիների մեջ աշխատելու համար կուսակցության կոմիտեներին կից ստեղծել է հատուկ բաժիններ—կին-բաժիններ, վորոնք խոշոր աշխատանք են տանում բանվորուհիների ու գեղջկուհիների մեջ: Աշխատավոր կանանց մեջ աշխատանք տանելու հիմնական ձևը պատգամավորական ժողովն է, վորը հանդիսանում է կոմունիզմի

գործնական դպրոցը և սոցիալիստական շինարարության դպրոցը: Պատգամավորական ժողովներում բանվորուհին ու գեղջկուհին սովորում են լինել խորհրդային յերկրի ակալի շինարար: Պատգամավորուհին Լենինի պատգամների տարածողն է: Նա գործնականում կիրառում է կյանքում Լենինի պատգամները և զրանով արդեն նպաստում է սոցիալիզմ կառուցելու գործին: Պատգամավորական ժողովի աշխատանքները ղեկավարում է կուսակցության տեղական բջիջը:

4. Մինչ դեռ մեզ մոտ հսկայական աշխատանք է տարվում աշխատավոր կանանց դրությունը լավացնելու ուղղությամբ, կապիտալիստական յերկրներում բանվորուհու և գեղջկուհու դրությունը գնալով վատթարանում է: Բուրժուազիան ցանկանում է ինչպես էլ լինի իր ձեռքում պահել իշխանությունը և աշխատավորության վրա ավելի ու ավելի ճնշում է գործ դնում, վարպետի բարձրացնի իր տնտեսությունը: Բոլոր բուրժուական յերկրներում իջեցնում են բանվորների ու բանվորուհիների աշխատավարձը և ծանրացնում են զյուզացիության հարկերը:

5. Բոլոր յերկրների կոմունիստական կուսակցությունները, վոր համախմբված են Կոմունիստական Խնտերնացիոնալի մեջ, աշխատանք են տանում բանվորներին ու բանվորուհիներին կազմակերպելու, և բանվորազյուզացիական միություն կերտե-

յու, պայքարելով համայն աշխարհում խորհրդային իշխանություն ստեղծել: Աշխատավոր կանանց մեջ էս խոչը աշխատանք և տարվում: Մեր որինակով կազմակերպվում են պատգամավորական ժողովներ: Թերթեր են հրատարակվում աշխատավոր կանանց համար:

6. Բանվոր դասակարգի հեղափոխականացումը խանգարում և բուրժուազիային բացահայտ կերպով հարձակվել խորհրդային յերկրի վրա: Մեր սահմանների վրա կանգնած և Խորհրդային պահակը—բանվորազյուզացիական բանակը: Ամբողջ աշխարհի աշխատավորությունը բարեկամարար ձեռք և մեկնում նրան:

10-րդ ՆՅՈՒԹ: ՈՎՔԵՐ ԵՆ ԿՈՄՅԵՐԻՏԱԿԱՆ-ՆԵՐՆ ՈՒ ՊԱՏԱՆԻ ՊԻՈՆԵՐՆԵՐԸ

ա) Ինչպե՞ս էյին դատարարակվում գյուղացու յերկրաները, մանավանդ աղջիկները, ցարիզմի ժամանակ. (խավար, անգրագիտություն, յերկյուղ կարված առեքիքից, ուրշագնիկից, յեկեղեցուց):

բ) Յերկրաների դատարարակությունը Խորհրդային իշխանության ժամանակ (նոր գյուղաց, վորը նախապատրաստում և աղջիկներին ու տղաներին, սոցիալիստական պետության գիտակցական շինարարության համար):

Յերիտասարդական ու պատանեկական կազմակերպություններ:

գ) Կոմյերիտմիությունը փոխարինողներ և պատրաստում ներկայիս մարտիկներին ու Խորհրդային յերկիրը կառուցողներին, այսինքն՝ կոմունիստական կուսակցությանը: Նա կուսակցության ու Խորհրդային իշխանության ակաիվ ոչնական և պայքարողն և գյուղի նոր կուլտուրական շինարարության համար (հողի մշակման նոր ձեերի անցնելը, պայքար անգրագիտության դեմ և այն): Կոմյերիտմիությունը պայքարողն և նոր կենցաղի (ծեծի, հայհոյանքի, հարբեցողության դեմ, յեկեղեցին գիտությունով փոխարինելու համար և այն): Պատգամավորուհին ինչպես պիտի ոգնի կոմյերիտմիությանը իր աշխատանքների ընթացքում (աղջիկներին կոմյերիտական շարժման ժեջ քաշել, ոգնել ԿՅԵՄ-ի ձեռնարկություններին և այն): Կոմյերիտմիությունը լրացնում և մեր կարմիր բանակի շարքերը, վորն արթուն ու աշալուրջ կանգնած և, պաշտպանելու բանվորների ու գյուղացիների բոլոր նվաճումները:

դ) Դատարարակությունն յերիտասարդական հասակից չպիտի սկսել. յերկրաները իրենց ամենափոքր հասակից պիտի ճիշտ հատարակական դատարարակություն ստանան: Յերկրաների համար այդպիսի կազմակերպություն և պիտեերական կազմակերպությունը: Այստեղ նրանք վարժվում են սուրբել ու աշխատել միատեղ, հեռեկ առողջապահական կանոններին, ընտանիքում ոգնական լինել

և վոչ թե բեռ: Պատգամավորուհին պետք է ոգնի պիտաներական կոյեկալիներն կազմակերպվելուն ու աշխատանքներին, պետք է աղջիկներին ուղարկի նրանց շարքերը: Պիտներներն ու կոմյերիտականներն աշխատավորների մի նոր սերունդ կաան, վորոնք կարող կլինեն բարձրացնել տնտեսությունը և սոցիալիզմ կառուցել:

Վարդիս գործնական հարց խորհուրդ է արվում զննել ԼԿՅԵՄ-ի բջջի քարտուղարի գեկուցումը, աղջիկների մեջ տարվող աշխատանքի և գյուղի պատանեկական շարժման մասին ինչպես և պատգամավորուհիների յեկույթները:

10-ԲԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գյուղացիների ու գեղջկուհիների անկույտներականությունը, նրանց անդրադիտությունը մեծ չափով հետևանք են ցարիզմի ժամանակվա դատարկակության: Գյուղացու յերեխաները մեծացել են անդրադեա գողարով կարվածատերերի և ուրյադնիկների առաջ ու անգիտակից վախ դդացել յեկեղեցուց: Աղջիկները ծանր ստրկության մեջ են մեծացել նախ ծնողների բնտանիքում, ապա, ամուսնանալուց հետո ամուսնու տանը:

2. Սորհրդային իշխանության որով դարոցն ու հասարակական դատարարակությունն աղջիկներից ու աղաներից մեր յերկրում սոցիալիզմի գիտակից կառուցողներ են պատրաստում: Այդ բանին ոգնում

ու նպատում են յերիտասարդական ու պատանեկական կազմակերպությունները—կոմյերիտությունն ու պիտներական կոլլեկալիները:

3. Գյուղում կոմյերիտությունը կուսակցության ակալի սգնականն է՝ գյուղի նոր, կուլտուրական շինարարության գործում: Կոմյերիտությունը պայքար է մղում հողի մշակման նոր ձևերի անցնելու և անդրադիտության վերացման համար, նա պայքարում է ցարիզմից ժառանգություն մնացած վատ սովորությունների դեմ, այն է՝ հայհոյանքի ու հարբեցողության և այլն: Պայքարելով կրոնական նախապաշարումների դեմ՝ կոմյերիտությունը յեկեղեցուն հակադրում է գիտությունը: Պատգամավորուհին պիտի ոգնի ԼԿՅԵՄ-ին նրա աշխատանքների բնթացքում: Հատուկ ուշադրություն պիտի դարձնի աղջիկներին կոմյերիտության մեջ գրավելու վրա, հիշելով, վոր կոմյերիտությունը նախապատրաստում է նոր ու լավ աշխատավորներ, վորոնք կարող են կառուցել ու վերջացնել սոցիալիզմի կառուցման գործը: Այդ նորերի, այդ փոխարինողների մեջ աշխատավոր կնոջ մտանակցությունն ավելի մեծ պիտի լինի քան այժմս է:

4. Ավելի կարեւոր է հասարակական ճիշտ դատարարակութուն տալ յերեխաներին դեռ շատ փոքր հասակից: Այդ բանին ոգնել կարող են պիտներական կազմակերպությունները, վորոնց դեռ շատ

վորքը հասակից վարժեցնում են ապրել ու աշխատել միասեռ, իրենց կենցաղում հետևել առողջապահական ու կուլտուրական կանոններին, և բնառնիքում ոգնական լինել և վոչ թե բռն։ Պատգամավորուհին առաջինը պիտի լինի, վոր պիտի ուղարկել իր յերեխային պիտենքական կազմակերպութան մեջ, մանավանդ աղջկանը։ Գյուղացու յերեխաները վորքան մոտ լինեն կոմյերիտմիությանն ու պիտենքական կազմակերպութուններին, այնքան աշխատավոր կանանց մեջ ավելի քիչ կլինի խավարն ու իրենց իրավունքները չհասկանալու յերևույթը։

4-րդ ՇՐՋԱՆ. ՆՈՐ ԿԵՆՑԱՂԸ ԳՅՈՒՂՈՒՄ

11-րդ ՆՅՈՒԹ. ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐՈՒՀԻՆ ՆՈՐ ԿԵՆՑԱՂԻ ՀԻՄՆԱԳԻՐՆ Ե

ա) Տնտեսությունն ու կենցաղը սերտորեն կապված են իրար (ս^Ըւմ բնառնիքում անկարգությունն է, կեղտ ու հարբեցողություն, նրա դաշտային աշխատանքն էլ վատ է)։ Տնտեսությունը բարձրացնելու համար անհրաժեշտ է բարձրացնել և կուլտուրան, գրագիտության առաժանը։ Դաշտային աշխատանքներում պիտի մտցնել տրակտոր, կով կթելու լավ ձեեր մտցնել, հավերին կերակրել ու խնամել կանոնավոր և հետևել բնառնիքի առողջությանն ու մաքրությանը։

բ) Պատգամավորուհին տնտեսության մեջ առաջին նորություն մտցնողն է (հող մշակելու, թւ-

չուններին խնամելու նոր ձեերի կիրառելը, աշխատանքի մեքենայացումը և այլն)։ Պատգամավորուհին նոր կենցաղի առաջին հիմքը դնողն է (պայքար հայհոյանքին, հարբեցողության, ծեծի, կեղտի ու կրոնական նախապաշարումների դեմ)։ Պատգամավորուհին մայրությանն ու մանկության պաշտպանության խնդիրը գյուղում առաջադրողն է (մսուրների, կոնսուլտացիայի, մանկական հրապարակների, պայքարելու յե պառավական գուշակությունների դեմ, տարածելու յե առողջապահական յուսուփորություն), նա յերեխաների նոր ձեի դաստիարակության կիրառողն է (ծնողների ու յերեխաների հիշատակահարթերություններ, հասարակական գոտախրախություն, պատանեկական չարժում)։ Պատգամավորուհին պիտի աջակցի գեղջկուհիների ինքնագործունեյությանը գյուղի նոր կենցաղի շինարարության գործում։ Ինչ և տակ լենինը նոր կենցաղի մասին։

գ) Պետության ոգնությունը գյուղի առողջաման գործում (Առողջկոմատի կարգադրությունը գյուղացիներին բժշկական ոգնություն ցույց տալու մասին, սանատորիաներ, մայրության և մանկության պաշտպանություն և այլն)։

դ) Կամավոր բնկերություններ և պատգամավորուհիների մասնակցությունը նրանց մեջ («Կորչի անգրագիտությունը») ոգնում և անգրագիտության վերացման գործին։

Վորպես գործնական հարց խորհուրդ է տրբ-
վում գնել գյուղի կոլեկտիվ տնտեսության կամ
արտելի ներկայացուցիչի հաշվետվությամբ և տրն-
տեսությունից վորքե ճյուղի մեջ նոր ձևերի անցած
պատգամավորուհու յեկույթը կամ մոր ու մանկան
պաշտպանության, առողջապահության կամ դպր-
խորհրդի մեջ աշխատող պատգամավորուհու յե-
կույթը:

11-ԲԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գրագետ ու կուլտուրական մարդը հասկա-
նում է, թե գյուղատնտեսությունից համար ինչ առա-
վելություն ունի արահատորը, ինչքան ժամանակ և
աշխատանք է տնտեսվում նրանով: Տնտեսությունից
մյուս ճյուղերում ևս շատ նոր ձևեր կան, վորոնք
աշխատանք ու ժամանակ են տնտեսում և գյուղա-
ցու տնտեսությունից արդյունավետությունը ավելաց-
նում: Յեթե հավերին ճիշտ ձևով խնամենք, նրանք
ավելի շատ ձու կտան: Կովի կանոնավոր կերակրե-
լուց և մաքուր պահելուց կրարձրանա նրա տված կա-
թի թե՛ վորակը և թե՛ քանակը: Յեթե բնակարանը
(խրճիթը) մաքուր է, վոշի, ճանճեր, նամաճիճուներ
ու ալ լիճառներ չկան, ալգետեղ ապրողներն ել
առողջ են լինում, կարող ավելի լավ աշխատել ու ա-
վելի յերկար ապրել: Յերեխաներին ճիշտ խնամելու
գեպքում նրանք ավելի առողջ են լինում, ավելի քիչ
խնամք են պահանջում և ալին:

2. Պատգամավորուհին առաջին որինակ տվո-
ղը պիտի լինի, թե ինչպես պիտի անցնել տնտեսու-
թյան լավագույն ձևերի (բազմադաշտ կարգին,
տրակտորիզացիա, հողի պարարտացում և ալին):
Նա իր անձնական կյանքումն ել պիտի որինակ դառ-
նա մյուսներին: Պատգամավորուհին առաջինը պի-
տի լինի մասերներ, հրապարակներ կազմակերպե-
լիս: Նա պիտի պայքարի հարբեցողություն, հա-
յոյանքի ու պառավական գուշակությունների
դեմ: Նրա խրճիթը ավելի մաքուր ու յերեխաներն
ավելի առողջ պիտի լինեն:

3. Խորհրդային իշխանությունն ամեն կերպ
աշխատում է, վոր բժշկություն բոլոր ձևերից ող-
տվեն նաև գյուղացիները: Կա Առժողովրդատի կար-
գադրությունը, վորով առաջարկվում է գյուղացի-
ներին ու ապահովագրվածներին հավասար իրա-
վունքներ տալ, բժշկել շրջանային բժշկական հաս-
տատություններում, ունենալ հատուկ սանատորիա-
ներ գյուղացիների համար և ալին:

4. Յեթե գյուղում կա «կորչի անգրագիտու-
թյունը» ընկերություն, պատգամավորուհին ող-
նում է նրան, վորովհետև անգրագիտությունն ա-
մենամեծ չարիքն է, վոր խանդարում է սոցիալիզ-
մի կառուցմանը:

12-ՐԴ ՆՅՈՒԹ—ԳԵՂՋԿՈՒՀԻՆ, ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԼՈՒՍԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆ

ա) Ինչո՞ւ գեղջկուհիները դյուրացիներին ա-
վելի խավար և անգրագետ են: Ցարիզմի ժամանակ
ո՞վ կարող էր գրագետ, կամ ընդհանրապես կրթը-
ված լինել. (կալվածատերերը, տերտերները, կու-
լակները, դործարանատերերը): Ցարիզմի ողջ դի-
տությունը հարուստների սեփականությունն էր:
Գեղջկուհու վերաբերմունքը դեպի գիտությունը—
ցարիզմի ողջ (գեղջկուհուն պետք չէր գրագիտու-
թյուն, նրա սահմանը չարքաչ աշխատանքն էր):

բ) ԽՍՀՄ-ում ժողովրդական կրթությունը քա-
ղաքի ու գյուղի աշխատավորության սեփականու-
թյունն է: Կանանց կրթությունը Խորհրդային իշ-
խանության ժամանակ (գեղջկուհիների հոսանքը
դեպի դպրոցներն ու բարձրագույն դպրոցները, ըն-
դունելության արտոնությունները, նախապատրաս-
տական դպրոցներ բանֆակներին կից և այլն): Գեղջ-
կուհին կրթության բոլոր տատիճանների վրա (լիկ-
կայաններում, ստորին դպրոցներում, բանֆակնե-
րում, բարձրագույն դպրոցներում, գյուղատնտե-
սական ճեմարաններում և այլն): Պատգամավորու-
հին առաջինն է անգրագիտության վերացման գոր-
ծում: Գեղջկուհու ինքնագործունեությունը գյու-
ղում դպրոց բանալու և պահելու հարցում: Գեղջ-
կուհու մասնակցությունը դպրոցական խորհուրդ-

ներում: Խրճիթ-ընթերցարանը և պատգամավորու-
հու մասնակցությունը նրա աշխատանքներին: Ի՞նչ
է ասել Լենինը ժողովրդական կրթության մասին:

դ) «Հայաստանի Աշխատավորուհի» թերթի
նշանակությունը պատգամավորուհու համար: Լրա-
դչերի, ամսաթերթերի, գրքերի նշանակությունը
(բարձրացնում են գեղջկուհիների կուլտուրական ու
հասարակական-քաղաքական մակարդակը): Խր-
ճիթ-ընթերցարանի պատի լրագիրը և գեղջկուհի-
ների մասնակցության անհրաժեշտությունը այդ
լրագրին: Գյուղթղթակիցների շարժման նշանակու-
թյունը գյուղի համար (պայքար չարաչափություն-
ների, կուլակների դեմ, գյուղի կուլտուրական չի-
նարարության լուսաբանումը): Պատգամավորու-
հիներն ու գյուղթղթակցական շարժումը:

Վորպես գործնական հարց, խորհուրդ է արը-
վում դնել դպրոցի կամ խրճիթ-ընթերցարանի վա-
րիչի հաշվետվությունը և դպր. խորհրդում, խր-
քիթ-ընթերցարանում, պատի լրագրում և լիկկա-
յանում աշխատող պատգամավորուհիների յեկույթ-
ները:

12-ՐԴ ՆՅՈՒԹԻ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄՏՔԵՐԸ

1. Գեղջկուհիների տգիտությունն ու անգրա-
գիտությունը բացատրվում է նրանով, վոր ցարիզ-
մի ժամանակ կրթություն ստանալը մատչելի չէր
համարյա բացառապես հարուստներին, կալվածա-

տերերին, տերտերներին, կուլակներին, գործարանատերերին ու վաճառականներին: Նրանց յերեխաները վաղ մանկությունից մինչև բոլորովին հասունանալը սովորում էին. գլխախորապես նրանցով էին լցված բոլոր դպրոցական հաստատությունները: Յարիգմի որով գյուղացիները չէին կարող դպրոց տալ իրենց յերեխաներին, վորովհետև անհրաժեշտ էր փող վճարել նրանց սովորելու համար, մյուս կողմից անտեսության մեջ բանվորական ձեռքերի պահանջ ուներ: Առանձնապես վատ էր աղջիկների կրթության գործը: Գյուղում այն կարծիքը գոյություն ուներ, թե աղջկանը հարկավոր չէ գրագիտություն, վոր նրա բաժինն անդադար աշխատանքն է: Մինչդեռ գեղջկուհուն անգրագիտությունը խանդարել է ու այժմ էլ խանդարում է նրան չիշտ կերպով տանել իր անտեսությունը, դարձնել ավելի յեկամտարեր. խանդարում է նրան մասնակցել հասարակական-քաղաքական/կյանքին, ոգտագործել իր իրավունքները:

2. 1917 թվի Հոկտեմբերին կալվածատիրական-բուրժուական իշխանության տապալումով գիտությունը դարձավ աշխատավորության—բանվորների ու գյուղացիների սեփականություն: Խորհրդային իշխանության որով գեղջկուհին հնարավորություն ունի սովորելու բոլոր դպրոցներում, սկսած տարրականից և վերջացած համալսարաններով: Խորհրդային իշխանությունը հատուկ ուշադրություն է

ցույց տալիս գեղջկուհուն, դպրոցներում բնդունելության լայն արտոնություններ է տալիս: Գեղջկուհուն համար հիմնական խնդիր է հանդիսանում անգրագիտության ու կիսագրագիտության վերացումը: Այդ բանում պատգամավորուհին որինակելի պիտի դառնա մյուսների համար: Նա ինքը պիտի գեղջկուհիների մեջ դպրոցին օժանդակելու ինքնողորժունեյություն արթնացնի: Վորպիպի դպրոցում աշխատանքը նորմալ ընթանա, վորպիպի դպրոցն ապահովված լինի ամեն տեսակ անհրաժեշտ պիտույքներով, դասավանդությունը չլին ձեռով չտարվի,—գեղջկուհին պիտի ակալի կերպով մասնակցի դպրոցական խորհրդի աշխատանքներին: Գյուղում քաղաքական աշխատանքի կենտրոնը խրճիթ—ընթերցարանն է: Նրան կից լինում է անգրագիտության վերացման կայան, այնուհետև միշտ էլ գեղջկուհին կարող է գտնել լրագիր, ամսթերթ ու գիրք:

3. Գրքերը, լրագրներն ու ամսթերթերը գեղջկուհուն և գյուղացուն համար հսկայական նշանակություն ունեն: Նրանք հնարավորություն են տալիս գեղջկուհուն տեղեկություն ստանալ Խորհրդային իշխանության ու Կոմունիստական կուսակցության ձեռք առած միջոցների մասին, գիտենալ, թե ինչպես պետք է վարել անտեսությունը, նրանց ընթերցումը լայնացնում է գեղջկուհուն մտքի հորիզոնը, նպաստում են նրա կուլտուրական-քաղաքական մա-

կարգակի բարձրացմանը: Բացի դրանից, գեղջկու-
հու համար անհրաժեշտ գիրք է նաև «Հայաստանի
Աշխատավորուհին»: Գեղջկուհին վոչ միայն լրա-
գրեր պիտի կարդա, այլ և պիտի գրի նրանց մեջ:
Նա մտքերի փոխանակություն պիտի ունենա ուրիշ-
ների հետ, խրճիթ-ընթերցարանի պատի լրագրում,
ընդհանուր թերթում կամ «Հայաստանի Աշխատա-
վորուհու» մեջ: Լրագրի միջոցով նա կարող է հաջո-
ղությամբ պայքարել կուլակի դեմ, գյուղում կա-
տարված չարաչափությունների դեմ, հարբեցողու-
թյան դեմ: Լրագրում նա պիտի լուսարանի, թե
ինչպես և նորոգվում ու կառուցվում նոր գյուղը:
Պատգամավորուհին գյուղթղթակիցներին խմբակի
մեջ առաջինը պիտի լինի:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ՝ ԾՐԱԳԻՐՆ ԱՆՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Այս ծրագրին անցնելու համար գեղավարին,
վորպես հիմնական ձեռնարկ կարող է ծանոթել
«Գոմմունիստիկա» ամսաթերթը, իսկ սպառամավո-
րուհու և գեղջկուհու համար «Հայաստանի աշխա-
տավորուհի» ամսաթերթը:

1-ին նյութի համար

1. ՍՏԱԼ.—Ի՞նչ սովորեցրեց Լենինը բանվորու-
հուն ու գեղջկուհուն (մամուլի տակ և)
Պետհրատ 1925 թ.):
2. Ա. ԿԱԼԵԳԻՆԱ.—Բանվորուհու և գեղջկու-
հու իրավունքը (թարգմանվում է):
3. ԳԱՍՊԱՐՈՎԱ.—Արեւելքի կանանց ազատագր-
ումը.

2-րդ նյութի համար (հրատ. «Աշխատանք և
գիրք 1925 թ.)

4. ԿԱԳԱՆՈՎԻՉ.—Գյուղխորհուրդը և գեղջկու-
հին (թարգմանվում է)
5. Մ. ԿՈՒՅԲԻՇԵՎԱ.—Գյուղխորհուրդը և գեղջ-
կուհին (հրատ. Բանգեղջրաժնի):
6. Մ. ԿՈՒՅԲԻՇԵՎԱ.—Խորհրդային իշխանու-
թյան աշխատանքը գյուղում և սպառա-
մավորուհին (թարգմանվում է ուսե-
րենից):

7. Կենտ. Կոմիտեյի և ԿՎՀ-ի Հուլիսյան վորո-
չումը («Պրավդա» № 165 3394 21 հուլիսի
1926 թ.):
3-րդ նյութի համար
8. Ֆ. ՆՈՒՐԻՆԱ.—Ճնշված ազգեր չկան Խ.Ս.Հ.
Մ-ում (հրատ. 1926 թ. մամուլի տակ է)
4-րդ նյութի համար
9. Խ.Ս.Հ.Մ-ի Ներգործկոմի և Ժողկոմխորհի
վորոչումը պետբյուջեյի մասին «Պրավդա»
1926 թ. հուլիսի 7-ի № 53—39782):
10. ՍԱԿԱՐՈՎ.—Տեղական խորհրդի գանձարկը
և գեղջկուհին (մամուլի տակ է).
5-րդ նյութի համար
11. ԿՈՒԼՈՎ.—Գյուղատնտեսությունը և գեղջկու-
հին (թարգմանվում է).
6-րդ նյութի համար
12. ՍՏԱԼԻՆ.—14-րդ Կու. համագումարում տված
քաղաքական հաշվետվությունը (պետ-
հրատ 1926 թ.).
7-րդ նյութի համար
13. 14-րդ Կուսկոնֆերենցիայում Ռիկովի գեկու-
ցումը կոոպերացիայի մասին և գեկուց-
ման առթիվ հանված բանաձևը:
14. Յ. ԿՐԱՎՉԵՆԿՈ.—Գեղջկուհին գյուղատնտե-
սական կոոպերացիայի ասպարեզում
(հրատ. «կորչի անգրագիտ.» 1926 թ.
ռուսերեն):

15. ՈՍՏՐՈՎՍԿԻ.—Ինչու համար գեղջկուհին մըտ-
նում է կոոպերացիա: (հրատ. հայկոպի).
8-րդ նյութի համար
16. ՍՄԻՏՈՎԻՉ.—Ինչու համար է պետք բանվո-
րուհու և գեղջկուհու չաղկապը (ռուսերեն).
9-րդ նյութի համար
17. Ա. ԱՐՏՅՈՒԽԻՆԱ.—Կուսակցության հերթա-
կան խնդիրները կանանց մեջ տարվելիք
աշխատանքների ասպարիզում (ռուսերեն).
10-րդ և 11-րդ նյութերի համար
19. Ն. ԲՈՒԽԱՐԻՆ.—14-րդ Կուսհամագումարում
Կոմյերիտիության մասին գեկուցում
(պետհրատ 1926 թ.).
20. ՆՈՍՍՈՎ.—Կոմյերիտիությունը և գեղջկու-
հի պատգամավորուհին. (մամուլի տակ է).
21. ՏԱՆՅԻԿ.—Պիոները և գեղջկուհին (մամուլի
տակ է).
- Բացի վերոհիշյալ գրականությունից ողտվել
կենտրոնական բանգեղջ. բաժնի հրատարակու-
թյուններից ինչպես նաև ТРИМНП-ից, վորն արգեն
թարգմանված է և առաջին մասը հրատարակված:
(Պետհրատ):

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0238408

56.268

u B P

807

8012